

Nikdy nezapomeneme...

Milé kolegyně, milí kolegové, vážení přátelé Univerzity Karlovy,

následující řádky se mi nepiší lehce. Ani dnes, po řadě měsíců. Jak všichni dobře víte, odpoledne 21. prosince 2023 se naše srdce zastavila. Čtrnáct z nich bohužel nastalo; čtrnáct nevinných srdcí bytostně spjatých s Univerzitou Karlovou dotlouklo. Krátce před vánočními svátky a v již rozjitřené atmosféře lásky i sounáležitosti postihla Filozofickou fakultu UK hrůza, jakou jsme si nikdy neuměli ani představit... Studentky, studenty, pedagogy, naše *alumni* a celou širokou veřejnost zasáhla ohromně zbytečná ztráta tolika lidských životů.

Hrůzný čin, který se loni v hlavní budově FF UK udál, nás sice svojí nepředstavitelností na čas ochromil, velmi těžce ranil, ale nezlomil. Ano, jsme vážně zranění, stále krvácíme na duši, ale zlomení nejsme. Ti, kteří v onen temný den zahynuli, zůstávají stále s námi, v našich vzpomínkách, našich srdcích i v naší komunitě. Nezmizeli a nikdy nezmizí! I proto jim věnujeme toto zvláštní vydání univerzitního magazínu, kde na své nejmilovanější vzpomínají jejich bližní; často ti nejbližší. Zemřelí, zranění a jejich rodiny zaslouží respekt, lásku i úctu.

Univerzita Karlova se po 21. prosinci 2023 ještě více semkla. Stala se vskutku akademickou rodinou, pospolitostí, která nadále nese světlo za ty, kteří již nemohou. Stojíme tu při sobě a pomáháme si. Nebyli bychom ale univerzitou, kdybychom nehledali poučení. Ještě důkladněji nyní přemýšlíme o rizicích, bezpečnosti i způsobech, jak včas a co nejlépe pomáhat těm, kteří snad tápou či mají ne vždy na první pohled viditelné potíže. Založili jsme Centrum resilience UK, abychom zvýšili odolnost celé naší akademické obce. Ověřili jsme si, jak důležité je posilovat schopnost zvládat náročné situace.

Čest památce tolika vyhaslých srdcí.

Milena Králíčková
rektorka Univerzity Karlovy

Bud'me k sobě dobří, bud'me k sobě ohleduplní a vzájemně si bud'me oporou

Projev rektory UK Mileny Králíčkové, přednesený při smuteční bohoslužbě za oběti zla, konané dne 23. 12. 2023 v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze

Vážený pane prezidente, vážení pozůstalí, studentky, studenti, kolegové, kolegyně, vážený otče arcibiskupe,

jménem celé akademické obce, všech zaměstnanců i studujících i jménem svým vyjadřuji upřímnou soustrast všem zarmouceným, kterým zahynul blízký člověk.

Když někdo přijde takto zbytečně o život, trvá velmi dlouho, než vůbec můžeme přijmout tuto tragickou zprávu. Ať už je to náš blízký rodinný příslušník, spolužačka, spolužák, kolegyně nebo kolega, někdy nestačí k pochopení této ztráty ani celý život.

Život každého člověka je svou jedinečností obohacením a součástí životů nás ostatních, a proto je jeho ztráta nenahraditelná. Život mladého člověka je nenaplněnou možností vykonat pro ostatní mnoho dobrého, a i proto se nás jeho násilné ukončení dotýká o to více. Jestliže se přitom jedná o lidi, s nimiž jsme se setkávali na chodbách naší univerzity nebo v posluchárnách, jsme jejich smrtí zasaženi ještě hlouběji.

Chtěla bych velmi poděkovat všem, kteří v tyto těžké dny posílají slova podpory, ať už jsou z České republiky či ze zahraničí. A především bych chtěla poděkovat všem, kteří aktivně pomáhají. Všem dobrovolníkům, ať už jsou kdekoli: na univerzitě, před Karolinem, těm, kteří poskytují psychologickou intervenci, těm, kteří posílají dary, i všem, kteří tuto komplexní snahu pomoci i v těchto dnech organizují. Chci poděkovat všem složkám integrovaného záchranného systému a všem zdravotníkům, kteří pečují o zraněné v pražských nemocnicích. Mimořádné díky patří kolegiu děkanky Filozofické fakulty, které svým mimořádným nasazením na místě zachránilo řadu dalších životů.

I nadále si pomáhejme. Budme k sobě dobří, budme k sobě ohleduplní a vzájemně si, prosím, budme oporou. V tyto těžké chvíle by nikdo z nás neměl zůstat sám. Děkuji.

Milena Králíčková
rektorka Univerzity Karlovy

Zvedá se vítr, zkusme žít!

Projev děkanky FF UK Evy Lehečkové z balkonu Stavovského divadla dne 4. 1. 2024

Vážená paní rektorko, vážené kolegyně, vážení kolegové,

velmi si vážím možnosti promluvit k vám dnes jménem naší Filozofické fakulty. Nebudu mluvit o smutku a pocitu zmaru. O těch se nedá křičet na náměstí. Upřímně však děkuji studentským spolkům, že nám všem vytvořily dnešní možnost společného setkání, tichého uctění památky obětí, že se díky nim můžeme podpořit ve smírování se s předvánoční událostí, pro niž ještě stále hledáme náležitá slova. Chci zde mluvit o něčem jiném. Svět univerzity, akademický svět, mnohdy vypadá jako svět sám pro sebe, svět vzdělávání a bádání s vlastními pravidly, odlišný od koloběhu tam venku. Prosincová událost nám o našem univerzitním světě dala několik podstatných, a troufnu si říct, kladných, lekcí. Ráda bych zmínila dvě.

Akademická obec zraněná, ale ne zlomená

Projev rektorky UK Mileny Králíčkové z balkonu Stavovského divadla dne 4. 1. 2024

Milé studentky a studenti, kolegyně, kolegové,

dovolte mi za nás za všechny, kteří jsme se zde dnes sešli, vyjádřit nejhlubší soustrast všem pozůstalým, všem zarmouceným, kterým zahynul 21. prosince na Filozofické fakultě blízký člověk. Dnes jsme se zde sešli, abychom uctili jejich památku. A také, abychom symbolicky přenesli světlo odsud z Karolína k budově Filozofické fakulty na náměstí Jana Palacha. Náš průvod povede ulicemi centra Prahy k Filozofické fakultě. A tak, jak budou svítit světla svíček, tak bude i díky vám všem, studentům a studentkám, a také zaměstnancům

Univerzita Karlova je jedním univerzitním společenstvím. Vedení univerzity, krizový štáb, další fakulty naší univerzity jsou tu pro nás. V této mimořádné chvíli s námi hledají konkrétní cesty, jak se můžeme vrátit ke svému akademickému životu a jak ho můžeme co nejdříve obnovit i v hlavní budově na náměstí Jana Palacha. Bez jejich neuvěřitelné pomoci a nasazení by se situace dosud nezvládla a ani v nadcházejících týdnech nezvládne. Proto pro mě není pouze formálním aktem, že tu dnes stojím po boku paní rektorky Králíčkové. Je to potvrzením skutečné podpory univerzity naší fakultě a potvrzením mé vděčnosti.

Akademická obec, to je spojení, které často zmiňujeme v různých oficiálních dokumentech a projevech, a ona není vyprázdněným pojmem, daným tradicí. Za tímto pojmem se skrývá reálné, konkrétní a živé společenství lidí, kteří sdílejí nastavení hodnot, společenství empatické, podpůrné a sounáležitě. V mnoha rituálech akademického života se přihlašujeme k obecným principům univerzity:

máme své nabyté vzdělání, to, co nám univerzita dává a umožňuje, užívat vždy pouze ve prospěch lidstva a lidských bytostí. Odnese si, prosím, v sobě zkušenost, že jsme si vědomi tohoto slibu a podle něj žijeme. Je to dobrá zpráva o nás a o našem světě.

Mám na vás všechny závěrem jednu prosbu. Stůjme při sobě! Nejen v těchto dnech, ale v příštích týdnech i měsících. Budeme se navzájem potřebovat. Podílejme se společně na návratu a oživení našeho akademického života. I přes mnohé pocity a myšlenky, které nás v těchto chvílích zaplavují, mluvmě spolu, prosím, i o budoucnosti a o naději. Aneb jak to pro nás pregnantně vyjádřil ve slavné básni Paul Valéry: Zvedá se vítr, zkusme žít!

Eva Lehečková
děkanka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

dobrovolníkům, všem, kteří poskytují psychologickou intervenci, posílají dary, i všem, kteří pomáhají jakkoliv jinak. Ráda bych zde z tohoto místa poděkovala paní děkance Evě Lehečkové a celému vedení Filozofické fakulty za jejich úsilí a neúnavnou snahu krok po kroku se navrátit zpět k normálnímu akademickému životu.

Děkuji, že jste dnes přišli a že jsme tu společně a společně ponese světlo. A také naději za ty, kteří už ji sami nést nemohou. Budme, prosím, v nadcházejících dnech silní. Prosím, naslouchejme si a pomáhejme si. Já vím, že to společně zvládneme.

Milena Králíčková
rektorka Univerzity Karlovy

Nikdy nezapomeneme

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

na dalších stránkách si připomínáme čtrnáct životů, o něž jsme přišli osudného dne 21. prosince 2023. Dovoďte mi vyjádřit hluboký zármutek, jež jejich ztráta způsobila, a vyslovit upřímnou soustrast jejich nejbližším.

V onen den jsme ztratili čtrnáct neopakovatelných lidských příběhů, čtrnáct srdcí naplněných touhou studovat, učit, pomáhat druhým. Všichni, které jsme ten den ztratili, měli před sebou budoucnost naplněnou světlem, radostí a optimismem. Měli své sny, přání a tolik potenciálu přinést do světa kolem sebe pozitivní změnu. Jejich ztráta je nepochopitelná a prázdnota, kterou po sobě zanechali, je nezměrná.

My, členové a členky komunity Univerzity Karlovy, vyjadřujeme tu neupřímnější soustrast všem pozůstalým. Ztráta každého jednoho z nás je ztrátou pro nás pro všechny. I ti, kteří čtrnáct zesnulých neznali osobně, přišli ten den o něco

vzácného. Všichni jsme ztratili možnost setkat se se skvělými lidmi, ztratili jsme možnost čerpat z jejich radosti, moudrosti i ochoty pomáhat druhým. A ztratili jsme možnost žít ve světě, jež by byl bohatší o jejich přítomnost.

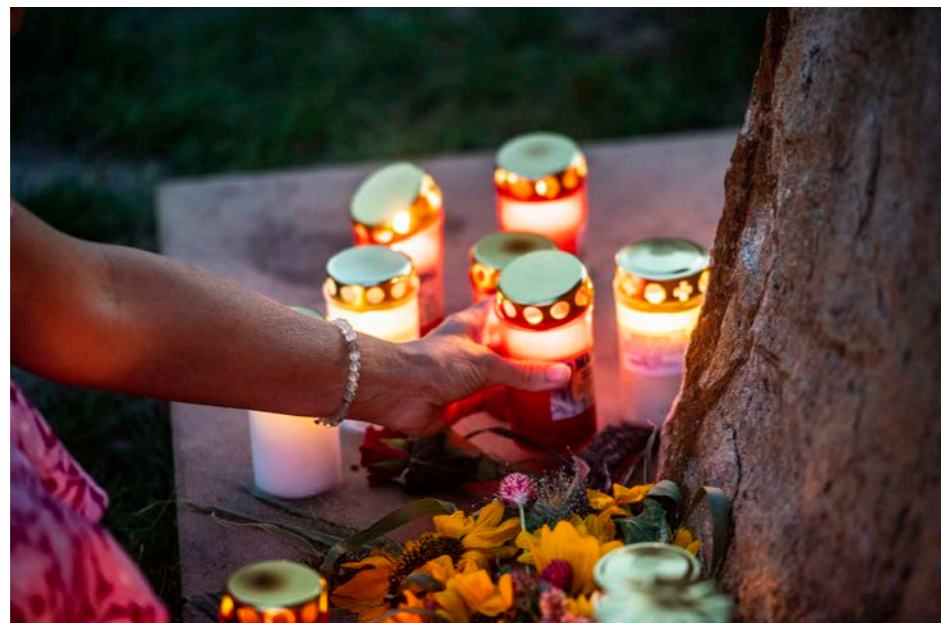
Jejich odkaz žije dál. Jejich příběhy, jež si zde skrze vzpomínky jejich nejbližších připomínáme, nám ukazují, jak důležité je být k sobě navzájem laskaví, starat se o druhé, inspirovat ostatní a nechat se inspirovat zase na oplátku. Na Evu, Jana, Ada, Lucii, Lenku, Kláru, Adama, Magdalenu, Sáru, Agátu, Anetu, Terezu, Elišku a Lucii nikdy nezapomeneme.

Je úkolem těch z nás, kteří jsme tu zůstali, nést jejich odkaz dál. Abychom nesli světlo za ty, jež ho již sami nést nemohou.

Za krizový štáb Univerzity Karlovy

Lenka Henebergová

členka kolegia rektorky Univerzity Karlovy
pro sociální záležitosti a udržitelný rozvoj

Děkujeme

V den zimního slunovratu 2023 nás všechny zasáhlo nečekané zlo. My, kteří jsme byli s oběťmi spojeni nitkami lásky, porozumění a vzájemného obdarování, kteří jsme s nimi vytvořili své jedinečné mikrokosmy – rodiče, sourozenci, partneři, spolužáci a přátelé – poneseme následky tohoto zla po celý život.

V tichu temné noci, kdy jsme hledali a nenacházeli své blízké, se náhle z tisíců drobných potůčků začala rodit řeka dobra. Tisíce lidí nám chtěly pomoci.

Na tomto místě bychom rádi ocenili podanou ruku univerzity, odkud se nám dostává citlivé, empatické pomoci. Ano, první hodiny byly stresující. Studentská komunita pomohla aktualizací seznamů pohřešovaných osob. Víme, že mnoho lidí z univerzity obětovalo své vánoční svátky, aby pomohli postiženým. Univerzita k tomu využila a využívá své intelektuální kapacity a pomoc

je na vysoké profesionální úrovni. Děkujeme všem, kteří pomáhají, za jejich čas, nasazení, řešení praktických záležitostí i emocionální sílu, kterou je stojí dělit se s námi o náš zármutek.

Čápovi (rodina Ada)
Marie Dlasková (maminka Jana)
Fríbortovi (rodina Lucie)
Hlávčákovi a Mráčkovi (rodina Lenky)
Holcovi (rodina Klárky)
Jarošovi a Brožovi (rodina Evičky)
Jurákoví (rodina Adama)
Křístkoví (rodina Majdy)
Lidických (rodina Sáry)
Michalovi (rodina Agátky)
Porubkovi (rodina Aný)
Skolkovi (rodina Terezky)
Petr Šimůnek (tatínek Elišky)
Špindlerovi (rodina Lucie)

Eva Brožová

**Studentka 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících**

(20 let)

Eva pocházela z Říčan, po absolvování Gymnázia Voděradská na Praze 10 byla přijata na Filozofickou fakultu UK. Mezi její záliby patřilo čtení knih, hra na kytaru, zpěv, taichi, contemporary dance, sušení a pěstování květin, tvoření, turistika nebo psaní textů a básniček.

*Vidím ticho, když zavřu oči,
jak protéká mi srdcem.
Slyším ty tvé krásné oči
šeptat lásku.
Cítím to světlo – je tam, kde jsi a
kolem tma.
Teď tě držím za ruku.*

Měla cit pro jazyk. Dobře si pamatovala slova písní, lidí, knih – hledala se v nich. Vytvořila svou abecedu, experimentovala se slovními hříčkami...

Od osmi let byla členkou Ligy lesní moudrosti (www.ligalesnimoudrosti.cz), později se snažila mladším dětem včetně svého bratra Jakuba v kmeni (www.kmenbobru.cz) předávat to nejlepší, co sama znala. V dobré víře, že až vyrostou, budou dělat to samé. Nejen pro svého bratříčka a kmen ji bavilo tvořit rébusy, mapy, cesty za poklady a objevováním nového.

Organizovala tábor v Banátu pro děti českých krajanů.

Ráda tvořila: vyráběla šperky, sbírala a sušila květiny, šila si oblečení, tvořila výšivky. Vypalovala ornamenty do dřeva. Těšily ji drobnosti jako staré plechovky od „čehokoliv“, které měly historii – „duši“ a dostaly se právě jí do rukou.

Eva ve vzpomínkách své maminky:

- Evička milovala lidi a hledala v nich vždy to dobré.
- Svět v její společnosti byl překrásný, vždy dokázala všem vykouzlit úsměv na tváři.
- Byla neskutečně vnímavá a empatická, plná lásky, nesoudící, otevřená jiným názorům. Měla silnou potřebu pomáhat lidem kolem sebe. Viděla věci, které jiní nevidí.
- Milovala luční kvítí, chození naboso a hořkou čokoládu.
- Měla krásnou schopnost vytvářet z maličkostí hřejivé vzpomínky. Neustále se vzdělávala a pracovala na sobě. Byla bojovnicka, nevzdávala se.
- Zajímala se o filozofii. Věřila, že prohlubuje moudrost a pomáhá lidem odhodit nezájem o svět kolem nich a stát se vnímavými, spokojenými, laskavými a prospěšnými.
- V poslední době byla mimo jiné nadšená ze svého studia znakového jazyka. Měla pocit, že je užitečná. Často jsme chodili na dětská divadelní představení tlumočená do znakového jazyka. Evička tlumočnický pozorovala se zájmem, fascinovalo ji to.

Jan Dlask

**Vedoucí oddělení finských studií
Ústavu obecné lingvistiky FF UK**

(50 let)

Rodák z Pardubic se po maturitě na tamním gymnáziu přihlásil na magisterský obor finština-švédština, který v roce 2000 absolvoval státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce. O dva roky později se pustil do doktorského studia oboru germánské literatury a do psaní práce disertační, kterou zasvětil všestrannému zmapování a analýze debaty mezi dvěma finskošvédskými autory: Christerem Kihlmanem a Henrikem Tikkanenem. Disertaci obhájil v roce 2010.

Od roku 2002 Jan Dlask vyučoval kurzy finské literatury a překladatelské semináře na oddělení finštiny, resp. finských studií, a to nejprve v rámci Ústavu obecné lingvistiky, od roku 2015 v Ústavu germánských studií. Od září 2023 oddělení finských studií ÚGS vedl. Ke studentům přistupoval se stejnou poctivostí a otevřeností jako k vlastním vědeckým tématům. Byl vždy systematický, pečlivý a nápomocný. Vedl desítky bakalářských a diplomových prací na nejrůznější literární a kulturně-literární témata, napsal také řadu oponentských posudků na závěrečné práce.

Redakčně se podílel na dvou čtenářsky velmi úspěšných studentských antologiích povídek: Lesní lišky a další znepokojivé příběhy (2016) a Za letních nocí se tu nespí lehce (2019). Byl také součástí širšího týmu, který pod vedením jeho bývalého žáka Michala Švece přeložil a k vydání připravil antologii finské lyriky Bílé přeludy na vlkách (2022). Za velmi podstatnou součást své práce považoval i popularizaci svého oboru v podobě recenzí na překlady severské beletrie i non-fiction, různých aktualit i studií, které pravidelně publikoval mj. v časopisu Tvar, v revue Souvislosti či v internetovém časopisu iLiteratura.cz.

Kromě literatury a politiky měl hrdý Pardubičák rád vlaky, hudbu kapely Mňága a Žďorp, finské dehtové pastilky a moučníky všeho druhu. Z množství zpráv, projevů účasti a vzpomínek, které stále přicházejí nejen z České republiky, ale i od kolegů z mnoha finských, švédských, polských či německých univerzit, od dávných absolventů i současných studentů, je jasné, že důležitým členem finštinářské rodiny i širšího severogermánského (nejen) akademického společenství bude i nadále.

Za kolegy a přátele,

Lenka Fárová, Michal Kovář, Viola Parente-Čapková

Ad Feynmann

**Student 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících**
(20 let)

Základní a střední vzdělání absolvoval na škole Nový PORG v Praze. Znakový jazyk ho ohromně bavil a našel se v něm, obor si vybral, protože chtěl pomáhat druhým. Objevil v sobě skrytý talent, ohromně mu znakový jazyk šel, byť s ním začal teprve v létě 2023. Ad chodil i na kurz pořádaný Tichým světem, o. p. s., kde se znakový jazyk učil „dopředu“, ještě před začátkem studia na Filozofické fakultě UK. Chtěl se stát tlumočnickem znakového jazyka.

Ad byl nadaný na jazyky, uměl anglicky jako rodilý mluvčí, velmi dobře uměl francouzsky a učil se španělsky. Rovněž byl neskutečně nadaný výtvarně, velmi pěkně kreslil i maloval.

Lucie Fríbertová

**Studentka FF UK, oborů bohemistika
a jazyky a komunikace neslyšících**

(23 let)

Lucie se narodila v magické datum 12. 12. 2000. Již od první třídy navštěvovala výtvarný obor a hru na klavír na Základní umělecké škole ve Strakonících. Výtvarná výchova, ze které skládala maturitní zkoušku, ji provázela i celým středoškolským studiem. Absolvovala s výborným prospěchem osmileté Gymnázium ve Strakonících a po maturitě započala studiem bohemistiky na Filozofické fakultě UK, ke kterému si přibrala obor jazyky a komunikace neslyšících.

Láska k českému jazyku a cit pohnat si se slovy a rýmy se staly klíčovými v její tvorbě poezie, které se vášnivě věnovala již od středoškolských studií. Mezi její oblíbené autory patřil J. H. Krchovský. Světlo světa spatřily básně ve třech sbírkách, které ukládala na platformě Wattpad pod pseudonymem singinwolf. K uctění Luciny památky bychom rádi její verše vydali knižně.

Lucie celý život obdivovala krásy přírody, ze které čerpala nejen energii, ale i inspiraci. Ve volném čase se pečlivě a láskyplně starala o domácí mazlíčky a květiny, jejichž sbírku neustále rozšiřovala. U toho ráda poslouchala své oblíbené hudební kapely. Mezi její priority patřil i zájem o udržitelnou módu, kterou velmi ráda nosila, a nehostejnost a ohleduplnost k životnímu prostředí spolu s touhou dělat svět lepším.

Vždy chtěla pomáhat ostatním a dělat jejich životy krásnější, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání. Byla nejvíce tolerantní, inspirující, laskavou, obětavou, milující, citlivou a roztomilou duší, jakou si její bližní mohli jen přát. Své ušlechtilé záliby a zájmy sdílela se svou milující rodinou a přítelem.

Rodina Fríbertova

Lenka Hlávková

Muzikoložka, ředitelka Ústavu hudební vědy FF UK

(49 let)

Lenka Hlávková (roz. Mráčková) se narodila 17. srpna 1974 v Lounech, po maturitě na gymnáziu v Mostě vystudovala hudební vědu na Filozofické fakultě UK (Mgr. 1998, Ph.D. 2004). Během studia absolvovala stáže v Corku a Utrechtu, v letech 1999–2000 byla stipendistkou DAAD na Humboldtově univerzitě v Berlíně. V Ústavu hudební vědy FF UK působila jako odborná asistentka v oboru dějin hudby před rokem 1600 a hudební paleografie. V letech 2012–2015 a 2021–2023 zastávala funkci ředitelky ÚHV.

Vzpomínka manžela:

Lenka odjakživa věděla, že se chce věnovat hudbě: už ve škole začala zpívat v lounském dětském pěveckém sboru Kvítek, k tomu brzy přidala hru na housle, později pravidelně jezdila na akce Hudební mládeže a Letní školu staré hudby. Jakmile objevila hudební vědu, měla o své budoucí životní náplni jasno: dokonale se připravila na přijímací zkoušku, absolvovala magisterské i doktorské studium, poté nastoupila na ÚHV jako odborná asistentka.

Vždy se přitom mohla opřít o svoji rodinu: od možnosti psát noty pro diplomku na počítači v počeradské elektrárně přes urgentní opravu mixážního pultu nebo nalakování klavíru až po ušití maturitních šatů a mnoha jiných elegantních modelů. Vzájemná podpora panovala i při všech stovebních, zahradních, domácích a kuchyňských činnostech. S ničím si nikdy moc nedělala při své ráznosti starosti, nedostatkem financí ani jinými podružnými problémy se nenechala rozhodit – když si z univerzitního platu nemohla zaplatit bydlení v Praze, nestěžovala si a do práce na fakultu dojížděla z Loun. O něco později jsme spolu bydleli v pronajatém pokoji v Holešovicích, a nakonec jsme si nějakým zázrakem zvládli pořídit a zrekonstruovat i svoje vlastní bydlení.

Mnoho vzpomínek už sepsali a uveřejnili Lenčini kolegové, například v časopisech HIS Voice, Deník N, Deník Referendum, Hudební věda a Cantus. Všichni svorně oceňují Lenčinu vědeckou a organizační činnost, kterou navíc podporovala i svým legendárním konferenčním vařením svařáku nebo meruňkových knedlíků. Na koncerty a sborové akce připravovala švestkové jahelníky, jablečné štrůdlý nebo dezerty z černého rybízu, podle toho, co se na zahrádce zrovna urodilo. Na konferenci v Bruselu oslovila místní České centrum a vymámila několik lahví moravského vína, které jí pak posloužily jako reklama na českou vinnou kulturu i hudební vědu – jinak víno na podobné akce obvykle pořizovala za diety ušetřené na služebních cestách.

Často dlouho do noci sedávala v kuchyni u svého notebooku a domlouvala konference, koncerty, granty, student-

ské výměnné pobyty nebo nahrávání cédéček. Pokaždé uměla napsat správný text pro danou příležitost, ať už to byly grantové žádosti, koncertní programy, pozvánky, poděkování, posudky... Nám, zbytku rodiny, mezitím přidělovala pomocné organizační práce: něco vyzvednout, nebo alespoň přinést nebo odnést.

Lenka měla spoustu nápadů, které neváhala prosazovat a uskutečňovat. Kromě sborového zpěvu a profesního zájmu o starou hudbu měla moc ráda i jazz – před mnoha lety se proto podílela na založení Jazz Clubu Louny a na organizování úspěšných jazzových koncertů. Myslím, že většinu dalších koncertů i jiných hudebních společenských akcí vymýšlela a organizovala jen proto, aby měla příležitost vidět se s kamarády a společně si zazpívat, přestože tvrdila, že jí jde hlavně o propagaci ústavu a studia hudební vědy. Jako reklamu na starou hudbu a hudební vědu proto také domluvila a natočila několik pořadů pro Český rozhlas a objevila se také na obálce časopisu Forum.

Lenka dokázala s kýmkoliv zaujatě a poučeně diskutovat prakticky o čemkoliv, od historie přes literaturu, pedagogiku, botaniku až třeba k chemii a medicíně. Kromě obrovského kulturního rozhledu se živě zajímala o kvalitní víno a jídlo, vaření, zahradničení, zavařování a mnoho dalších praktických činností (když nemohla v obchodě najít hezkou a praktickou tašku, upletla si ji po večerech sama). Překvapivá může být její záliba v karate, ke kterému ji přivedl její mladší bratr, protože jinak ji sport naprosto nezajímá; za posledních patnáct let byla snad jednou bruslit, jednou nebo dvakrát si vyjela na běžkách a možná třikrát na kole. Cvičit karate začala především ze zdravotních důvodů, kvůli pohybu, ale věnovala se mu systematicky a se svým obvyklým plným nasazením.

Lenka nám všem chybí a bude chybět. Neznám nikoho, kdo by vyzařoval podobnou energii, zápal pro věc a organizační schopnosti. I s našimi omezenými možnostmi se ale můžeme pokusit naplnit Lenčino heslo: „Bádám, bádám, neflákám se!“ (které mívala nastavené jako šetřič obrazovky): neflákat se, nestěžovat si na nepřízeň osudu, jít svou cestou a bez zbytečných ohledů na vlastní pohodlí pracovat na tom, co nám připadá důležité.

Recept na Lenčiny meruňkové knedlíky:

Vyrobíme těsto z přiměřeného množství tvarohu, krupičky nebo krupice (ideálně špaldové), vajec a špetky soli, do těsta tence zabalíme meruňky a uvaříme.

FOTO Luboš Wiśniewski

Klára Holcová

Studentka 2. ročníku FF UK bakalářského studijního programu archivnictví a pomocné vědy historické se sdruženým studiem českého jazyka a literatury

(20 let)

Studium Kláru nesmírně bavilo, našla se tam. Holka plná energie a nadšení, usměvavá, vždy pro každou srandu. Milovaná dcera a sestra, výborná atletka, obětavá kamarádka. Ale popořádku...

Klárka (30. 5. 2003–21. 12. 2023), pokřtěná jako Klára Zdislava, se narodila v Praze do rodiny přírodovědců jako nejmladší ze čtyř sester. Jejimi rodnými jazyky byla slovenština a čeština, mezi nimiž plynule přecházela. Rok po jejím narození se rodina přestěhovala do Brandýsa nad Labem. Vazby na Prahu však zůstaly, a tak Klárka dojížděla na Základní školu u sv. Štěpána na Praze 2 a pak osm let na Arcibiskupské gymnázium na Vinohradech. Při jejím růstu v křesťanské víře ji ovlivnili brandýští faráři Jan Houkal a Josef Hurt. Pro biřmování, ke kterému ji vedl oblíbený kaplan Arcibiskupského gymnázia dominikán Hyacint Ullmann, si sama vybrala jméno Ester.

Od mládí s rodinou často pobývala v přírodě a na výpravách po Česku, Slovensku a Evropě. Maminka ji vedla ke sportu, naučila ji výborně lyžovat a přihlásila také na plavání a basketbal. Klárka byla houževnatá a neobyčejně silná, a proto začala od svých 13 let chodit do oddílu Atletika Stará Boleslav. Věnovala se vrhu koulí, ale také hodů diskem a kladivem. Trénovali ji Jiří Kreuter (2016–2018) a pak Stanislav Pluhař (2018–2023) se svou ženou Jindřiškou. Techniku vrhu s otočkou si poslední dvě sezony jezdila pilovat do Pardubic a Hradce Králové, kde ji vedl Milan Brzek. V mládežnických kategoriích získala celkem devět medailí na republikových šampionátech. Reprezentovala také Českou republiku na dvou mezinárodních utkáních. Její osobní rekord ve vrhu koulí v kategorii dospělých má hodnotu 14,23 m.

Jejím prvním seznámením s vědeckou prací, která ji velmi zaujala, bylo vypracování studie Reflexe panslavistického hnutí na základě literární pozůstalosti Pavla Jozefa Šafárika, s níž obsadila 8. místo na celostátní přehlídce Středoškolské odborné činnosti. V té době také pomáhala na Ústavu geologie a paleontologie Přírodovědecké fakulty UK.

Na gymnáziu Klárku zaujaly hlavně humanitní obory a jazyky, zejména literatura, dějepis, němčina, angličtina a latina, a proto se po důkladném výběru rozhodla pro studium archivnictví a bohemistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Už od druhého semestru vysokoškolského studia začala aktivně působit ve výboru pražské studentské sekce České archivní společnosti a s nadšením jí vlastním se pustila do brigády v Archivu hlavního města Prahy, kde pod vedením Zory Damové stihla zpracovat svůj první a bohužel zároveň i poslední fond (Německý mužský tělocvičný spolek Praha, 1888–1939). Jejím přáním bylo pracovat tam i po skončení studia. Od druhého ročníku si jako další jazyk

přibrala maďarštinu. Všechny jazyky, které uměla, by se bývaly v jejím archivnickém působení velmi hodily.

V roce 2020 se nadchla pro lukostřelbu, kterou v letech 2021–2023 trénovala v oddílu SK RAPID Praha pod vedením Václava Luňáčka. Absolvovala čtyři soutěže, dostala se do celostátních tabulek, ale pak pochopila, že den má jenom 24 hodin a lukostřelbu odložila na dobu veteránských soutěží. V posledním roce života zazářila ve vzpírání. Za oddíl Sokol Vyšehrad vytvořila v prosinci 2023 národní rekord v nadhozu v kategorii do 23 let výkonem 100 kg.

Lidé kolem ní ji vnímali jako usměvavou, vtipnou, obětavou, klidnou a laskavou. Obklopovalo ji hodně kamarádů a pro svou empatii dokázala stmelovat lidi různého ražení. Byla velmi šikovná na řadu věcí. Jejím koníčkem bylo pečení. Pekla cukroví do kavárny Garáž v Karlíně. Bavilo ji šití. S nadšením četla, vždy upřednostnila klasickou knihu před čtečkou. Poctivě prošla všechnu předepsanou četbu, z domácích spisovatelů měla v oblíbené Čapka a Kafku. Těšila se na prázdniny, kdy s chutí četla fantasy. Fandila svým oblíbeným atletům, zajímala se o veřejné dění a ráda dlouho spala. Od táty se chtěla naučit analogovou fotografii, stihli ale dospět jen do fáze prvního vyvolaného filmu. Byly i věci, které ráda neměla – konfliktní situace, matematiku, dlouhé pěší výlety, při kterých ji bolela záda, jízdu na kole. Dokázala trpělivě snášet své zdravotní hendikepy – mnoho let musela nosit bolestivá rovnátka a v důsledku vrozené oční vady měla horší prostorové vidění.

V létě roku 2023 se se sestrou Terezou, její dlouholetou atletickou parťačkou, přestěhovala zpátky do Prahy, aby to měla blíž do školy a na brigády. Do budoucna chystala několik odvázných plánů. Uvažovala o paralelním studiu právnické a filozofické fakulty, chtěla na Erasmus do svého oblíbeného Německa, v atletice i vzpírání by se bývala ráda dostala na stabilní reprezentační úroveň, a ve vzpírání až na olympiádu. Partnera neměla, ale v budoucnu si přála mít muže a děti.

Poslední rozloučení s Klárkou se odehrálo 5. 1. 2024 za velké účasti rodiny, kamarádů, známých a soucitících při mši v kostele sv. Ignáce v Praze; vedl ji P. František Hylmar SJ, který tam před dvaceti lety Klárku pokřtil, a v roce 2022 tam přebírala maturitní vysvědčení. Její ostatky budou uloženy na Vyšehradském hřbitově. Přečtěte si o ní víc ve vzpomínkách těch, kteří ji dobře znali.

Klárko, strašně nám chybíš. Zlo, kterému podlehl mladý student, dopadlo i na nás. I my, přestože žijeme, jsme oběti.

Holcovi

FOTO Kristýna Jakl Ansongová

Adam Jurák

Student Vídeňské univerzity, stážista programu Erasmus na FF UK

(34 let)

Životní příběh Adama Juráka se začal psát 20. května roku 1989, a to předčasně, když na svět přišel v šestém měsíci těhotenství jeho maminky, Bohuslavy. Tehdy vážil sotva jeden kilogram a do rodiny jej přivítal také otec František a o dva roky starší bratr Ondřej. Ačkoliv okolnosti Adamova narození byly nepříznivé, díky neskonale péči maminky, která se o něj doma starala 7 let, vyrostl ve zdatného chlapce s chutí k životu.

Dětství Adam prožil v jihočeském Suchdole nad Lužnicí. Po základní škole se jeho odhodlání k životu začalo projevovat touhou po poznání nových lidí a také krajů, kdy svá středoškolská léta strávil v pohraničí, konkrétně v rakouském Gmündu. Zde studoval střední odbornou školu Schulzentrum – *die Fachschule für wirtschaftliche Berufe*, kterou zakončil maturitou. Jelikož byl Adam povahou zvědavý student, krátce před maturitou se rozhodl svá studia přerušit, aby se mohl zdokonalit v anglickém jazyce na Univerzitě v Cambridge. Po úspěšném složení maturitní zkoušky jeho kroky vedly na Vídeňskou univerzitu, kde studoval obor *Tschechische Sprache, Sprach-und Kulturwissenschaft*. V roce 2023 zde pak Adam dosáhl vysokoškolského titulu BA. Pokračoval v magisterském studiu Masterstudium Slawistik – Tschechisch na Univerzitě ve Vídni.

O tom, že se Adam rád vzdělával, vypovídal také jeho zájem o studium latiny a řečtiny na univerzitě v Německu v období letních prázdnin. Magisterským studiem navázal na své předchozí působení na Vídeňské univerzitě, tentokrát při Ústavu slavistiky a Centru translologie. Právě v tomto období se Adam rozhodl využít mezinárodní spolupráce Erasmus, která mu poskytla příležitost ročního studia na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Studia v Praze si nicméně Adam příliš neužil, jelikož v průběhu zimního semestru se 27. listopadu musel podrobit plánované operaci kolene, která jej krátce vyřadila ze studijního života. O čtrnáct dní později mu však byla v důsledku nevhodně vyhodnocené pooperační péče lékařů diagnostikována hluboká plicní a cévní embolie, která jej znovu upoutala na nemocniční lůžko. Tehdy psal své rodině: „Utekl jsem hrobníkovi z lopaty.“ Bylo to 13. prosince 2023. Z nemocnice byl Adam propuštěn doslova pár dní před Vánoce, ačkoliv se stále necítil zdravotně dobře. Přestože byl oslabený, rozhodl se dne 21. prosince 2023 vydat do budovy Filozofické fakulty UK, aby zde vyřídil několik záležitostí týkajících se jeho studia. Toto rozhodnutí se mu však stalo osudným, když stejně jako jeho příchod na svět, byl i Adamův odchod z něj velmi předčasný.

Nedílnou součástí Adamova života byla jeho duchovní stránka. Již jako malý chlapec byl v tomto směru ovlivněn babičkou, která jej vedla k víře a křesťanským hodnotám. V duchu rodinné tradice byl pokřtěn a později také biřmován, čímž zpečetil svou náklonnost k Bohu. Ve víře nacházel klid a poro-

zumění, snažil se žít podle Desatera Božích přikázání.

Adam dovedl s lidmi komunikovat, viděl v nich vždy to lepší, vždy rád druhým pomáhal, byl oblíbený pro svoji povahu, a proto měl také přátele v mnoha zemích. Rodina a přátelé sehráli v jeho životě důležitou roli. Vždy usiloval o to, aby si blízcí vzájemně pomáhali a dobře spolu vycházeli. Dokázal odlehčit napjatou atmosféru, rozdával radost a štěstí, přestože ho sám nakonec neměl.

Za Adamovy činy nehovoří pouze jeho vzdělání, ale především jeho osobnost a charakter. Byl velmi dobrosrdečný a laskavý, pomáhal lidem svým vlídným slovem, které měl pro každého. Kdo z nás nepřestává myslet na druhé, přestože se mu mnohdy nedostává téhož nazpět? Kolik z nás pomáhá nemocným a starým a kolik z nás je dokáže doprovázet na jejich poslední cestě? Takových není mnoho. S radostí a láskou působil při bohoslužbách ve vídeňském kostele jako hlavní ministrant. Nebyla slavnostní mše, na níž by nenesl kadidelnici nebo nešel v čele s křížkem. Při farních slavnostech se staral o dobrou náladu a hostil všechny českým pivem nebo domácím punčem.

Ve Vídni se Adam zapsal jako dlouholetý hlavní ministrant ve farnosti Unterheiligenstadt. Farníci na něho vzpomínají jako na ministranta tělem i duší, ale také dobrého člověka a kamaráda. V jednom nekrologu bylo uvedeno, že Adam byl „Čech rodem a Vídeňan volbou“.

Adamův srdečný pozdrav „*servus*“, kterým často všechny vítal, ho přesně vystihoval, neboť jeho význam – *k službám* – zcela odpovídal Adamovým vlastnostem ochoty a nápomocnosti.

*V jedné vídeňské písni se zptává:
Na rozloučenou řekni tiché „servus“;
Ne sbohem, ne adieu,
– Tato slova jenom bolí.
Ale to malé slovíčko „servus“
Je milý poslední pozdrav,
když se člověk musí rozloučit.
„Servus, Adame!
Děkujeme ti za toto úžasné přátelství
a za to, že jsme s tebou mohli být.“*

Milovaný Adam se obětoval i při své poslední cestě do nebe. Obdaroval svým tělem pět lidí, kterým zachránil život. Byla to jeho poslední Boží pomoc. Do nebe přiletěl v pátek 22. 12. 2023 ten nejhodnější andílek, který nám umožnil naposledy se rozloučit.

Prosíme Tě, Pane Bože, dej mu své požehnání.

Jurákovi

Magdalena Křístková

**Studentka 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících**

(20 let)

Vzpomínky učitelů a spolužáků z Lauderových škol

Když přišla Majda na Lauderky, říkali jsme jí Mája. Bylo to jak jméno pro vílu. Mája se hodně a ráda smála. Chytře se ptala. Často zpochybňovala, co učitelky a učitelé řekli. A nikdy, opravdu nikdy, je formulací svých námitek neurazila. Ve škole jsme její přímočarost a odvahu nesmírně vítali.

Často vyprávěla i psala o rodičích a sestřích, o cestách do hor, orientačním běhu, oddíle, který vedla... Mluvila o knížkách, které čte. A taky poslouchala, co říkají jiní. Radovala se ze vztahu s Tondou, žertovala a byla veselá.

Svět, který byl okolo ní, měnila k lepšímu. Začala tam, kam dosáhla, zajímala se o vztahy ve třídě, ozvala se, když se kdokoliv z nás choval nespravedlivě (ozvala se!), starala se o děti a... a taky babičkám v domově sociální péče dělala v rámci dobrovolnictví manikúru.

Svým spolužákům byla kamarádkou i tou, která otevírá nové příležitosti. „Májo, navždy tě budu mít spojenou se sněhem, hlavně kvůli tvé lásce k běžkování. Nikdy nezapomenu na to, jak jsme spolu byly na horách a vzala jsi mě poprvé na běžky. I přes to, že mi to mimořádně nešlo, tak jsi to se mnou nevzdávala a velice odhodlaně ses snažila o to, abych si to užila. Nesmírně si vážím toho, že jsem měla možnost tě znát a trávit s tebou čas. Žádná slova nevyjádří, co všechno bych ti chtěla říct, ale doufám, že ať jsi kdekoliv, tak ti tam sněží.“

Svým blízkým Majda nabídla skutečné přátelství, které může být stále zdrojem vděčnosti. „Mája mi byla nejlepší kamarádkou. Budu si ji pamatovat, jak na mě mává na peróně metra. Vždycky tam stála, mávala a smála se. Byla mi tou nejlepší ,nejlepší kamarádkou', jakou jsem si mohla v životě přát. Mohla jsem jí říct úplně vše, a nikdy mě nesoudila. Byla výjimečná, byla prostě vždy svá, a toho si hrozně vážím, protože je to neuvěřitelně vzácné, a jsem vděčná, že jsem jí potkala a znala. Vidím ji, jak tam stojí, mává a ty její blond vlasy se jí cuchají, jak kolem fouká. Tak se loučíme a já mávám nazpátek.“

Majda zůstává inspirací nás všech. Nechtě je její duše přijata do svazku živých a její památka ať je požehnáním.

Sára Lidická

**Studentka 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících**

(19 let)

Sára, dívka s osudovým jménem a osudovým životem. Kdo Sáru znal, ví, že byla reklama na dceru, kamarádku, přítelkyni... člověka, kterého si přejete mít vedle sebe. Ochotného, upřímného, láskyplného, empatického, s otevřenou náručí a srdcem na dlani.

Byla šťastná v kruhu svých blízkých a velmi silně byla propojena se svou sestrou. Měla ráda lidi, kamarády a děti, trávila mezi nimi spoustu času a spolu s láskou k přírodě ji to táhlo k výletům a hlavně ke každoročnímu pobytu na táboře, kde byla naposledy již jako vedoucí. Těšila ji práce s dětmi, které jí bezmezně důvěřovaly a tíhly k ní. Dokázala se totiž pohybovat v jejich světě a nadchnout je pro cokoli, co si vymyslela.

Ve svém volnu ráda cestovala a poznávala nová místa. Procházela hrady, zámky, nejraději ty, kde se točily pohádky nebo filmy a seriály. Nikdy se nevzdala rodinné dovolené, i když už byla tak velká. Milovala tajemný svět fantazie a pohádek. Ráda se schoučila do koutku s knížkou nebo naopak tabletem a filmem nebo seriálem. V poslední době si oblíbila K-dramata (korejské telenovely), ale nepohrdla ani filmem pro pamětníky.

Velmi ráda hrála počítačové hry, nejzaujímavější vždy byla u The Sims nebo ZOO Tycoon. Dokázala se u toho odmotnit a zapomenout na okolní svět, když si myslela, že je k ní zrovna nespravedlivý. Nicméně i přesto, že dnešní elektronická doba obrací mnoho lidí do samoty, uměla udržovat rovnováhu mezi svým živoucím, prezenčním já a jeho zprostředkovaným otiskem v kyberprostoru.

Vždy se bezmezně těšila na Vánoce, byla doslova strůjcem vánoční nálady. Už od konce prázdnin odpočítávala dny a vymýšlela dárky, na kterých pak i sama vlastnoručně pracovala. Její fantazie nám bude moc chybět.

Všude jí bylo plno, kam vešla, tam svítila. Byla nastartovaná, energická perfekcionistka, která si nedala pokoj, dokud nebyla s výsledkem spokojená. Chtěla být ve všem nejlepší, nejrychlejší, nejkrásnější, nejchytřejší, nejúžasnější a zpravidla se jí to i dařilo.

Vládla ostrovtipem, nadšeně se pouštěla do šermování slovy s kýmkoliv, kdo si na to troufl, ale byla i shovívavá, nikomu svůj intelekt nevnucovala, neobtěžovala, nepovyšovala se, vždy měla pro člověka vlídné slovo i zářivý úsměv a uměla se bavit na takové úrovni, aby s ní bylo všem lidem dobře. Měla ráda sarkasmus a bravurně ho uměla použít. Společně se sestrou byly v této disciplíně nepřekonatelné.

I když její střední školou byla Obchodní akademie, nikdy nepřestala myslet na dráhu učitelky nebo vychovatelky, aby si

nakonec vybrala zaměření ve specifickém rámci znakové řeči. Právě tento obor studia na Filozofické fakultě UK si vybrala ze tří vysokých škol, na které byla současně přijata. Studium ji ohromně bavilo, i když z některých předmětů měla respekt. Na znakovou řeč měla pohybový talent a výbornou paměť a na jejím projevu bylo vidět, jak moc ji baví. Navíc se ve třídě sešla skvělá parta spolužáků, která se potkávala i mimo fakultu.

Zdávalo by se, že nemohla mít žádné starosti, ale jako každý z nás, i Sára dostala na cestu životem řadu osobních úkolů a některé opravdu obtížné, ale jak bylo jejím zvykem, k žádnému se nepostavila zády. Všechny plnila tak, jak nejlépe dovedla. Naštěstí nikdy nebyla na nic sama, měla rodinu i obětavého přítele Dominika, který pro ni měl vždy plnou náruč lásky i nevyčerpatelnou trpělivost, když Sára přestávala věřit nebo se utápěla v pochybnostech. V těchto chvílích, kdy se nebe zatáhlo a slunce ne a ne vyjít, jí byl neocenitelnou oporou.

Trápilo ji napětí mezi tím, jak vysoko si ve všem nastavovala laťku, a domnělou vlastní slabostí, nedokonalostí a zranitelností. Někdy o sobě pochybovala, někdy se bála, zda bude lidmi přijímaná, byla citlivá na negativní reakce. Ona, u které byste to nečekali a která k tomu měla nejméně důvodů... ona, která neubližovala, nekřivdila, nelhala, nezůstala životu ani lidem kolem sebe nic dlužna. Dokonce ani bolest ze svého odchodu nám nezpůsobila ona.

Pro babičky a dědy byla Sára tím největším sluníčkem, které rozdávalo plné náruče milé ochoty a hřejivé laskavosti. Byla zářivou hvězdou, čistou a jasnou, která prolétla jejich životem křehká a zranitelná a která náhle a bez varování v jednom tragickém okamžiku zmizela v bezedné temnotě... ale přes to přese všechno, přes tu nekonečnou krutost jedné jediné zlé chvíle, její světlo září ze tmy pro každého tiše dál a dál.

Je málo lidí, kteří mohou před tváří věčnosti stanout tak hrdě, s tak vyrovnanou bilancí, po tak užitečném, láskou, dobrem a světlem naplněném životě. Děkujeme jí za každou chvíli, kterou tu byla s námi. Nikdy na ni nezapomeneme a zcela jistě si zaslouží naši hlubokou úctu, protože tak, jak celý život stála osudu čelem, bylo tomu i v jejích posledních chvílích. Nesklonila se před zlem, podlehla mu bezbranná, ale nepokořená.

Agáta Michalová

**Studentka 2. ročníku FF UK
oboru český jazyk a literatura**

(21 let)

Agi byla naprosto výjimečným člověkem. Ať už skvělou sestrou, dcerou, kamarádkou, spolužačkou nebo čímkoliv jiným, protože toho ve svém našponovaném kalendáři stíhala opravdu spoustu. Její život byl jeden velký chaos, ale Agi, jakožto správný pozitivní nervák, ho dokázala pevně uchopit do svých otěží a chaos jí říkal pane.

Jako protiklad v jejím životě fungoval pořádek. Vše musela mít pečlivě srovnané, zorganizované, hlavně aby to jelo podle plánu. Nutno ale dodat, že si vždy našla čas na svou rodinu a kamarády, pro které by se rozdala. Dokázala kohokoliv vyslechnout, dodat mu potřebnou oporu a přivést ho zpět na správnou cestu. Rozhodně se s ní člověk nikdy nenudil, ať už svou občasnou nešikovností nebo humorem, vykouzila svým blízkým úsměv na tváři.

Ráda také četla ve svém uklizeném pokoji. Tuto činnost dokázala vykonávat i mnoho hodin v kuse a nikdo jí u toho nesměl rušit, jinak bylo zle. Do čtení také neúnavně motivovala všechny ve svém okolí, což v tu chvíli ne každý ocenil, ale Agi se nedala. Láska k literatuře a českému jazyku ji přivedla ke studiu na Filozofické fakultě UK, jak sama říkala: „Jediný, co z gymplu umím, je čeština, tak půjdu studovat češtinu,“. Čeština se jí krátce promítla i do pracovního života, kdy jako redaktorka statečně brázdila ulice Prahy a hledala zajímavé příběhy, o kterých by mohla napsat. Tato práce ji neskutečně naplňovala a konečně se v ní našla.

Velkou částí života ji také provázel volejbal, kterému se věnovala už od dětství a následoval ji i na gymnáziu v Českých Budějovicích, kde se díky sportovnímu programu této školy mohla volejbalu věnovat naplno. Mezi její největší sportovní úspěchy patřilo zařazení do nejlepší šestky Velké ceny Přeova 2021 v juniorské kategorii a ve stejném roce také titul nejlepší blokačky v rámci 12. ročníku Velké ceny Českých Budějovic. K volejbalu se ale nedostala pouze jako hráčka, ale i jako trenérka malých holčiček.

S Agátky odchodem není jednoduché se vypořádat. Svět přišel o nadějnou redaktorku, trenérku, amatérskou cestovatelku, milovnici žluté barvy, tulipánů a parťačku, jejíž laskavost, humor a odhodlání bude prakticky nemožné nahradit. Minimálně svým nejbližším ale zůstane inspirací, že nic není nemožné, jen se to musí správně zorganizovat!

Petr Polák

Aneta Richterová

**Studentka 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících
(20 let)**

Aneta vyrůstala v obci Litíč u Jaroměře se svou maminkou, bráškou Ondrou a dědečkem. Svůj volný čas v dětství věnovala orientálnímu tanci a hře na flétnu, základní školu navštěvovala Na Ostrově v Jaroměři a pokračovala na Gymnáziu Jaroslava Žáka v Jaroměři, kde v roce 2022 odmaturovala s vyznamenáním. Po maturitě vyrazila do Prahy, kde začala studium na Vysoké škole ekonomické, její první volbou byl cestovní ruch, ale to ji nenaplňovalo, doplnila si tedy znalosti angličtiny a poté se přihlásila na FF UK. Obor jazyky a komunikace neslyšících ji velice bavil a naplňoval její představy o smysluplném povolání.

Na základní škole byla osm let členkou taneční skupiny Malaika. A od dětství jezdila na tábory mladých hasičů na Kamenci, kam se vždy ráda vracela a z role malé (tenkrát bezzubé) tábornice přešla postupně do pozice instruktorky a doprovázela tak další generace Kameňáků v jejich letních aktivitách. Díky táborům a přátelstvím se stala i členkou Sboru dobrovolných hasičů Velichovky, věnovala se především práci s dětmi, pomoci při společných akcích či reprezentaci na hasičských soutěžích.

Kdo měl možnost Anetu poznat víc, ví, že na vysokohorskou túru nebo šlapání do kopců byste ji moc nenalákali, ráda ale cestovala a poznávala nové kraje, jejich kulturu a zvyky. Měla také ráda pohodu a klid, čtení knížek, malování, poslech hudby, bavilo ji sledování filmů a pohádek. Vánoce byly proto vždy její nejoblíbenější dobou a nedokázala si je představit bez Grinche a Frostyho, málokdo ale ví, že ráda sledovala i závody Formule 1.

Byla to slečna s velkým srdcem, která uměla myslet na druhé. Vždyť její ochota pomáhat je vidět ve všech věcech, které dělala. Když se přidala k hasičům, tak to dělala právě proto, že chtěla pomáhat jiným v těžkých situacích. Když se začala učit Jazyky a komunikaci s neslyšícími, bylo to proto, že chtěla pomáhat někomu s hendikepem se domluvit a ulehčit mu život. To velké srdce nabízela všem kolem sebe.

Aný nejoblíbenější:

- období roku: zima, především Vánoce
- seriál: Normal people
- barva: lila
- mazlíček: pejsek Bady
- místo: s přáteli u ohně
- písnička: Noah Kahan – Stick season
- jídlo: špagety carbonara s houbami

Tereza Skolková

**Studentka PedF UK,
dvouobor český a francouzský jazyk,
a FF UK, překladatelství z francouzštiny
a komunikace neslyšících**

(23 let)

Tereza navštěvovala základní školu J. A. Komenského v Blatné, kde její rodina žije. Od čtrnácti let studovala šestileté Gymnázium v Písku, rozšířené o studium francouzského jazyka. Po maturitě nastoupila na Pedagogickou fakultu UK – dvouobor český a francouzský jazyk. Zimní semestr akademického roku 2022/2023 strávila díky programu Erasmus ve Francii. Po návratu dokončovala studium a přibrala si překladatelství z francouzštiny doplněné o komunikaci neslyšících.

To přesně odpovídalo její povaze – inteligentní, toužící po vzdělání, po tom, aby mohla pomáhat lidem...

Od dětství byla mimořádně zvědavá, všestranně nadaná a milovala knihy. Mnoho let navštěvovala ZUŠ, kde se věnovala hře na bubny a výtvarné výchově. V deseti letech se zúčastnila výtvarné soutěže Lidická růže, ve které její kresba získala ocenění z více než čtyřiceti tisíc dalších obrázků. Dokázala si vždy získat všechny kolem sebe svojí bezprostředností, přímým jednáním a optimismem. Uměla navázat rozhovor úplně s každým a měla si s ním co říct.

Už během školní docházky dokázala vždy stmelit kolektiv, zastat se slabších. Pro nás rodiče bylo ctí slyšet, že ve třídě, kde je Terka, najde každý zastání.

Milovala svoji rodinu. Starší bratr Ondra byl pro ni vždy vzorem, partákem v období dospívání a skvělým tátou malého Dominika – díky němu byla hrdou tetou. Měla pochopení pro své prarodiče, ráda je jezdila navštěvovat, a když bylo potřeba, pomáhala jim. Její slova k nám, svým rodičům, „Jsem tak ráda, že vás mám!“ byla pro nás vždy pohlazením.

Milovala cestování, milovala cestování s rodiči, nebyl pro ni problém vyzvednout nás na letišti a stát se naší průvodkyní po Francii. Nic ji nezaskočilo, vše mělo řešení. Dokázala nám všem rozdávat radost a pohodu.

Její věčný optimismus, radost ze života a věčný úsměv nám budou všem chybět. Ale právě takto si ji pamatujeme.

Terezka – sluníčko, které nikdy nevyhasne...

Terezka – láska, která trvá navždy...

Jsme hrdi na to, že jsme mohli být Tvoji rodiče!

Talentovaná

Empatická

Rozzářená

Energická

Zásadová

Komunikativní

A navždy v našich srdcích...

Eliška Šimůnková

**Studentka 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících**
(20 let)

Eliška byla do dvanácti let ponořena do knih s tématem přírody, paleontologie a vesmíru, později se její zájem rozšířil především o biografie, odborné publikace a také sci-fi žánr. Dávala přitom přednost knihám psaným v anglickém jazyce, zrovna tak sledování zpráv, dokumentů, seriálů a filmů. Mluvila plynule anglicky a studovala francouzský jazyk na víceletém gymnáziu, norský jazyk ve svém volném čase.

Po gymnáziu studovala rok na Fakultě humanitních studií UK, avšak po pár měsících studia se rozhodla podat si přihlášku na Filozofickou fakultu UK. Její rozhodnutí bylo motivováno především láskou k jazykům a pestrým možnostem komunikace. Současně měla snahu podílet se na inkluzivní, intersekcionalní, citlivé a rovné společnosti.

Začala se intenzivně zajímat o propojení jazyka neslyšících s pedagogickou sférou a chtěla se věnovat revitalizaci zkosnatělých struktur českého vzdělávacího systému v kontextu podpory neslyšících. Mimo studium se taktéž věnovala queer aktivismu a zabývala se otázkami ženských práv. Boj za rovnost a stejná práva jsou nesporně Elišky nejhlasitějším odkazem. Vždy se s péčí a respektem zajímala o to, jak se žije lidem kolem, a tvořila tak i na nejvšednější rovině bezpečné prostředí.

Slovy maminky:

- Milovala přírodu a vše s ní spojené.
- Milovala lidi, milovala zvířata, milovala svět.
- Velice ráda a často, jen tak pro radost, jak vždy říkala, obdarovávala lidi vlastnoručně vyrobenými dárky. Ráda obdarovávala ostatní. Necítila se komfortně při přijímání dárků od druhých.
- Dokázala z ničeho udělat NĚCO! Z kousku dřívka dokázala vyřezat postavu, kytičku a vždy krásně zabalit a nazdobit tak, že už obal dárku byl dárkem. Nikomu se nechtělo tu krásu poničit rozbalením. Elinka si vždy vyrobila i krabičku a dárkovou taštičku zároveň.
- Vyráběla krásné šperky spojené s přírodou. Ptáčky, lišky, houby, dýni – oblíbená pro tvar, barvu, symboliku.
- Malovala nádherně na plátno. Vše máme doma vystavené.
- Zbožňovala kočky. Toužila po černém kocourkovi, který by se jmenoval Fík. Přála si začít bydlet se svou partnerkou a kocourka Fíka si pořídit.

Lucie Špindlerová

**Studentka 1. ročníku FF UK
oboru jazyky a komunikace neslyšících**

(20 let)

Narodila se 21. června 2003 v Praze, kde žila i studovala až do osudného okamžiku. Lucie studovala střední školu na Gymnáziu Budějovická a poté se rozhodla pokračovat ve studiu bohemistiky na FF UK. Vždy ji bavilo studium českého jazyka, ale její zájem přitahovala mnohem více lingvistika než literatura. Proto se po prvním semestru rozhodla pro změnu oboru. Za těch pár týdnů si studium tohoto oboru velmi oblíbila.

Odmalička moc ráda tančila, nejprve v baletní přípravce ZUŠ Prosek, pak contemporary v taneční škole InDance. Později byla přijata do výběrového tanečního souboru Pop Balet. Vždy tančila s fascinující vznešeností. Díky tanci měla skvěle vyvinutou pohybovou paměť. Nejen to přispělo k jejímu vzrůstajícímu zájmu o studium znakového jazyka, byl to také její smysl pro detail, pečlivost a zároveň i vidina pomoci druhým. V den jejích 15. narozenin se konala premiéra tanečního představení 137 úhlů pohledu v Divadle Hybernia, kde ztvárnila jednu z hlavních rolí. Toto představení mělo několik úspěšných repríz. O pár měsíců později se její taneční partner stal i jejím přítelem. Jejich vztah trval bezmála čtyři roky a trval by bezpochyby mnohem déle...

Vyrůstala a dospívala s rodiči, mladší sestrou Zuzankou a také s několika adoptovanými kocourky a jedním pejskem. Sdílení jednoho pokoje s o dva roky mladší sestrou občas přinášelo i rozepře, o kterých jsme říkali, že si v bezpečí domova prověří komunikační taktiky. Ale v nejrůznějších situacích, které přinášel život, vždy stály při sobě a podporovaly se navzájem.

Byla laskavá, přemýšlivá a nesmírně empatická. Na první pohled nenápadná dívka, která nevyhledávala velkou společnost, a když už se v ní ocitla, raději by byla neviditelná. Vždy však měla pár opravdu dobrých přátel, které si vybírala srdcem. Ochotně pomáhala a byla vždy připravena vyslechnout radosti i trápení druhých. Uměla nejen naslouchat, ale dávala i rozumnou zpětnou vazbu.

Ukázala nám, jaká síla je v jemnosti. A hleděla spíše na zájem druhých než na svůj vlastní. To jsme jí někdy vyčítali.

Ctila pravidla, ať už šlo o život či o pravopis. Na dnešní dobu byla Lucinka nebyvale skromná. Vážila si věcí, zejména darovaných, i když to byly třeba jen drobnosti. Vždy je používala, dokud sloužily. Do té doby nepotřebovala ani nevyžadovala nové. Soucit a úcta ke všemu živému ji a jejího přítele přivedla v jejích 18 letech k vegetariánství. Mnohým nejvíce utkvěl v paměti právě její tak krásný, hřejivý a upřímný úsměv.

Čas trávila nejraději se svým přítelem, rádi spolu vařili, poslouchali hudbu a někdy si u toho tančili, jen tak, sami pro sebe. Doma měla často u studia na klíně vrnícího kocourka. V létě ráda tábořila s rodinou a přáteli v jihočeské přírodě.

Jako studentka si přivydělávala v korektorně Lidových novin, kde mohla uplatnit své znalosti pravopisu. Bavilo ji opravovat chyby a cítila se tam dobře.

Gabriela a Pavel Špindlerovi, rodiče

Symbolem obnovy je kakost

„Naše akademická obec potřebuje empatii a čas,“ uvedla děkanka FF UK Eva Lehečková ve svém projevu, jež zazněl 9. dubna 2024 na slavnostním zasedání k 676. výročí založení Univerzity Karlovy. Přinášíme zkrácené znění tohoto proslovu.

34

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

jsem opravdu poctěna, že mohu v den, kdy slavíme založení Univerzity Karlovy, promluvit jménem Filozofické fakulty UK. Neříkám to jen jako obligátní úvod rozličných projevů: ctím univerzitní rituály – už od doby, kdy jsem do velké auly vstoupila poprvé při imatrikulaci jako první z obou venkovských linií své rodiny... Jsem vděčná instituci, která mi tolik dala, a podle svých možností se snažím zužitkovat to, co jsem od ní získala, k jejímu dalšímu rozvoji.

Všichni ale víme, že důvodem, proč k vám dnes hovořím, není můj vděk Univerzitě Karlově. Je jím událost, jejíž podstatu mnozí z nás ani po třech měsících nechťejí zhmotňovat do slov. Přičítá se nám to, i když jsou slova naším „chlebem“. Je jako hojící se rána, jíž se dotýkáme v myšlenkách – některé dny už třeba jen tak mimoděk, jakoby omylem, jiné dny se ozývá neodbytně, i při nejnevinnějších podnětech. Často dostávám otázku, jak je na tom Filozofická fakulta a co potřebujeme. Po třech měsících jsem přesvědčena, že naše akademická obec, naši zaměstnanci a studující, ze všeho nejvíc potřebují

naši empatii a čas. Ty jim dávají prostor, aby si jako pestré společenství, každý svým tempem a tak, jak potřebuje, mohli talentem a nápady rozvíjet humanitní a sociální vědy, jež na naší fakultě pěstujeme. Protože kvůli tomu si mé kolegyně i kolegové fakultu původně vybrali a v současné době jim jejich obory vedle odborného naplnění mohou dodávat i potřebný pocit vlastního umu a kontroly alespoň nad částí aktuální situace. Aktuální situaci mimo jiné dobře vystihuje následující: studující a vyučující zejména z oboru jazyka a komunikace neslyšících a jejich příznivci a přátelé během lednového *Měsíce pro fakultu* vyrobili umělecký objekt představující kakost, tedy rostlinu, jež raší na spáleništi. Kakost svítící každý den v prvním patře naší znovuotevřené hlavní budovy je symbolem vytrvalosti naší fakulty při obnově našeho akademického života.

Zkušenosti nabyté tragédií

Ráda bych se věnovala zkušenostem, jež jsme během řešení následků prosincové tragédie získali. Chtěla bych je nabídnout nám všem jako příležitost, na něž se do budoucna společně zaměřit a kde

vykonat něco prospěšného – zhodnotit a promítnout zkušenosti do opatření totiž není v silách jedné fakulty. Je to úkol, který se dotýká vysokých škol i regionálního školství, politických reprezentací i organizací působících v relevantních oblastech.

S vedením UK jsme opakovaně oceňovali zásadní roli složek Integrovaného záchranného systému (IZS) při bezprostřední reakci na útok stejně jako skvělou koordinaci psychosociální pomoci v akutní fázi po něm. Psychologové koordinující tyto týmy dle svých metodik uvádějí cenná čísla; při přibližně 700 osobách přítomných v den útoku na hlavní budově a počtu 8000 studujících a zaměstnanců FF UK byl minimální počet přímo (emočně) zasažených 9000 lidí, nepřímo však 40 tisíc osob, ale mnozí další mohli být zasaženi i volněji – ať už šlo o studující z dalších škol, rodiče budoucích uchazečů nebo celou početnou komunitu absolventů FF UK. Tato čísla potvrzují, že bylo nutné, aby akutní fáze koordinovaná IZS skutečně trvala celý leden, kdy byla rizika rozvoje posttraumatických poruch největší. Na druhou stranu však tato čísla ukázala, jak velký je i při „lokální“ události dosah do různých komunit, které byly největším zdrojem podpory pro období obnovy: komunity absolventů, rodin a přátel studentů, zaměstnanců, spolupracovníků, frekventantů kurzů, profesních organizací... Ti všichni posílili či obnovili své sociální vazby a v malých i velkých příbězích, v malých či větších příspěvcích do sbírky Nadačního fondu UK pomáhají při obnově naší obce včetně nejvíce zasažených. Na fakultě tento pozitivní jev pozorujeme v posílení aktivit studentských spolků, z nichž mnohé nově vznikají, stávající se obnovují a rozši-

Kakost svítící každý den v prvním patře naší znovuotevřené hlavní budovy je symbolem vytrvalosti naší fakulty při obnově našeho akademického života.

řují svou činnost a hledají způsoby, jak být pro své obory zájemcem, oporou, prostorem v období nejistoty po návratu na fakultu. Jsme přesvědčeni, že podpora komunitního přístupu je pro uzdravování zásadní a tuto schopnost společně jednat v reakci na nějakou krizi můžeme podporovat i v budoucnu.

Studia v době posttragické

Vzhledem k tomu, že se útok odehrál před koncem zimního semestru, potřebovali jsme rychle vyřešit složité záležitosti studia tak, aby každý studující FF UK mohl dle svých možností i přes dopady útoku na jeho osobu splnit předepsané studijní povinnosti. Některé postupy se daly oživit z doby koronavirové pandemie, například prodloužení maximální doby studia. Pro jiné, třeba formu úpravy požadavků pro postup do dalšího ročníku, se nejvhodnější řešení vytvářelo na míru. Ve všech případech úspěch závisel na rychlé součinnosti FF UK, UK a ministerstva školství, a díky spolupráci na těchto úrovních se naši studující mohou vracet k plnění povinností vlastním tempem a formou, bez sekundárních stresujících faktorů. ↪

35

Psychologové specializující se na podobné události nám dali záhy cennou radu: „Toto není sprint, připravte se na maraton.“

Pro dobré řešení byla rozhodující rychlá shoda na principech přístupu ke studujícím za nastalých okolností a využití všech legislativních opor, jež se nabízely. Jelikož jsme i tak naráželi na právní překážky, bude užitečné do budoucna u legislativních zásahů přemýšlet, zda umožní, abychom byli připraveni na rychlá řešení nestandardních situací...

Na jednom ze setkání Univerzity Karlovy promluvil jeden z rodičů, kteří 21. prosince 2023 na FF UK ztratili své dítě. Maminka zesnulé studentky apelovala, abychom ve školním prostředí věnovali pozornost podpoře psychického zdraví studujících i zaměstnanců, a tím vytvářeli možnosti, jak v budoucnu podobným událostem předcházet. Nepřísluší mi zmiňovat konkrétní prožitky členů naší akademické obce, chtěla bych jen vyjádřit své přesvědčení, že tento apel je na místě, že budování psychické odolnosti je jedna z nejlepších investic do budoucího zdraví naší společnosti. I na základě posledních týdnů věřím, že pro fakulty připravující klinické a školní psychology je toto téma společným cílem.

Chronologicky jako poslední přišla v procesu obnovy na pořad otázka bezpečnosti měkkých cílů. Po otevření hlavní budovy FF UK tato otázka čím dál více nabývá na důležitosti. Ztotožňujeme se s cestou, kterou nastolila Univerzita Karlova, spočívající ve vzdělávání specialistů, vedoucích pracovníků i řadových členů akademické obce, dílčích úpravách prostor posilujících připravenost budov a instituce na různé situace, různé typy nácviků i třeba upřesněná pravidla omezující vnášení zbraní do budov UK. Mnohé naše historické objekty neumožňují funkční nasazení bezpečnostních rámu

s navazující infrastrukturou, a proto zvolená cesta může reálně připravit naši instituci na různé situace a zajistit pocit bezpečí, aniž bychom museli obětovat to, na čem veřejné vysokoškolské vzdělávání stojí – princip otevřenosti, dostupnosti poznání pro různé skupiny zájemců z Česka i ze zahraničí.

Nikoliv sprint, ale maraton

Vážené kolegyně, vážení kolegové, shrnula jsem naše zkušenosti ve čtyřech oblastech – v práci s komunitou, v připravenosti na nestandardní situace, v oblasti psychického zdraví a v bezpečnosti – jak je vnímáme po třech měsících od útoku. Mým cílem nebylo vytvářet seznam úkolů pro příští měsíce a roky, mým přáním je, aby se uchovalo mimořádné komunitní vzepětí Univerzity Karlovy a dalších vysokých škol i partnerů a spřízněných institucí, abychom i v budoucnu věnovali těmto otázkám pozornost a svým dílem hledali cesty k řešení. Události na FF UK ukázaly, že tato témata naší pozornost potřebují.

Psychologové specializující se na podobné události nám dali záhy cennou radu: „Toto není sprint, připravte se na maraton.“ Chtěli tím vyjádřit to, že na dopady události a proměňující se potřeby studujících a zaměstnanců bude zřejmě nutné reagovat minimálně rok, možná i dva či tři. Spíše než maraton běžíme nekonečný „orientační běh“, při němž si – sem tam a ve stresu – natočíme mapu špatným směrem. Na závěr mi proto dovoluňte poděkovat mému kolegiu a všem zaměstnancům a studujícím FF UK za statečnost, podporu a odolnost. Poděkovat i vám, kteří jste nám v posledních měsících byli v čemkoliv oporou a pomáhali nám nasměrovat mapu, najít cestu, občerstvit se – a najít odvahu pokračovat.

Můj největší dík musí směřovat k paní rektorce a jejímu týmu. Nejen za kontinuální pomoc a spolupráci od prvních hodin po útoku, ale zejména za to, jak jednoduše jsme se záhy shodly na hodnotových východiscích, jimiž se budeme řídit při obnově akademického života na fakultě a univerzitě. Mnohé z těchto principů jsem ve svém projevu pojmenovala. Byl to pro mě formativní zážitek, který mne pevně ujistil v tom, že Univerzita Karlova nepochybně je pestrým společenstvím sedmnácti fakult s různými specifiky, ovšem že v klíčových situacích nacházíme velmi snadno souznění na týchž principech, které přetrvávají.

A to je myslím k letošním narozeninám naší univerzity dobré poznání, jež můžeme společně oslavit. A můžeme rovněž Univerzitě Karlově popřát, nechť tuto harmonii v důležitých otázkách a klíčových situacích rozvíjí i v příštích letech – a to nejen jako reakci v momentech krizí, ale jako *modus vivendi* akademického společenství.

Eva Lehečková,
děkanka Filozofické fakulty UK

Odkaz obětí střelby poneseme navždy

Tragédie z 21. prosince 2023 obor Deaf Studies na Filozofické fakultě UK zasáhla bolestně a nesmazatelně. Studující prvního ročníku oboru jazyky a komunikace neslyšících se společně s profesorkou Alenou Macurovou ocitli v nejhorší moment na nejhorším místě.

TEXT Kolektiv vyučujících oboru Deaf Studies, FF UK
FOTO Martin Hundák

Interdisciplinární obor Deaf Studies, který momentálně realizuje bakalářský studijní program Jazyky a komunikace neslyšících a navazující magisterský studijní program Čeština v komunikaci neslyšících, je v českém kontextu zcela unikátní. Různé lékařské, pedagogické a sociální obory se sice zabývají lidmi se sluchovým postižením a jejich komunikací, obor Deaf Studies však jako jediný staví svůj přístup na kulturně-lingvistických principech. Naši studující bývají často lidé s rozvinutým zájmem o společnost a její jinakost v tom nejlepší smyslu slova. Za dobu své existence tento obor, kde společně studují a pracují slyšící a neslyšící lidé, významným způsobem přispěl k formování tlumočnických a překladatelských služeb pro neslyšící do dnešní podoby a k zásadním změnám ve vzdělávání neslyšících včetně systému poradenských a podpůrných služeb v primárním, sekundárním a terciárním školství. Kvete zde lingvistické poznávání českého znakového jazy-

ka a ostatních znakových jazyků, jejich kořenů, struktury i fungování, což je nesmírně cenné v celosvětovém měřítku zkoumání jazyků a komunikace.

Tragédie z 21. prosince 2023 obor Deaf Studies zasáhla bolestně a nesmazatelně. Studující prvního ročníku oboru jazyky a komunikace neslyšících se ocitli v nejhorší moment na nejhorším místě, a to společně s profesorkou Alenou Macurovou, která obor v roce 1998 založila, dlouho ho vedla a dodnes patří k jeho pilířům. Devět studujících zemřelo, dvanáct osob bylo zraněno, většinou velmi vážně. Pro všechny studující a vyučující, ale i absolventy a další spřízněné osoby, včetně mnohých členů komunity neslyšících, se tím okamžikem zastavil, otřásl a navždy změnil svět.

Po krátké paralýze jsme zvedli hlavy a začali jsme se aktivně zapojovat do obnovy fakultního života, např. tvorba kakostu vystaveného na chodbě hlavní budovy proběhla v naší režii. Zázemí pro výuku máme od února 2024 mimo

hlavní budovu FF UK, v „našich místnostech“ ve 4. patře hlavní budovy se nachází tzv. Tiché místo. Obor se za upřímného odhodlání všech studujících, vyučujících a spolupracovníků poskytujících tlumočení a přepis a s podporou fakulty a univerzity postupně hojí tak, jak je to jen možné. Odkaz těch, které jsme ono odpoledne ztratili, poneseme navždy v sobě.

V květnu 2024 po závažné nemoci odešla Naďa Hynková Dingová, jedna z nejlepších tlumočnic mezi mluvenými a znakovými jazyky v České republice a dlouhodobá opora oboru. Po několika měsících tak byl obor zasažen další bolestnou ztrátou. Přesto nepolevujeme v úsilí a dál plníme své poslání, zkoumáme jazyky a komunikaci neslyšících, vzděláváme tlumočnický, pedagogy, pracovníky organizací neslyšících a další odborníky v této oblasti a v neposlední řadě se krok po kroku snažíme zvyšovat povědomí o neslyšících lidech a jejich komunikaci ve společnosti.

Centrum **resilience** pomůže rozvíjet odolnost nás všech

Jedním z plánů, které si Univerzita Karlova dala v následujících letech za cíl, je rozvoj odolnosti (resilience). Tragické události z 21. prosince 2023, ale i zátěžové situace v souvislosti s koronavirovou pandemií a válkou na Ukrajině ukázaly, jak je důležité pracovat na vlastní připravenosti na krizové situace.

TEXT Jan Tesárek FOTO Hynek Glos

38

Resilience, nebo také odolnost, je schopnost návratu ke konstruktivnímu fungování po krizovém nebo zátěžovém zážitku. Tím mohou být jak relativně běžné životní krize, jako je náročná zkouška či rozchod s partnerem, tak i osobní tragické události, jako je ztráta někoho blízkého nebo společenské, či dokonce globální katastrofické události.

Za účelem rozvoje odolnosti v létě 2024 vzniklo v rámci rektorátu Univerzity Karlovy nové Centrum resilience UK. Jeho hlavním úkolem je rozvíjet dostupné služby a zdroje, které v oblasti psychosociální pomoci univerzita poskytuje, tak aby studujícím a zaměstnaným sloužily jako podpora při krizových událostech. Působit má přitom i vzdělávacím a preventivním způsobem. Na české akademické půdě jde zatím o unikátní iniciativu.

„Resilience není pouze neměnná charakterová vlastnost jedince, je to celý soubor zdrojů, kompetencí, dovedností a informací, které má jedinec či komu-

nita k dispozici k tomu, aby dokázali projít krizovými nebo zátěžovými událostmi,“ vysvětluje Jan Tesárek, koordinátor Centra resilience UK. Jádrem fungování celého centra má být podpora odolnosti prostřednictvím vzdělávání, osobního růstu a osvětových kampaní na univerzitě.

„Jedním z poslání univerzity je celoživotní vzdělávání, a v tomto směru je Centrum resilience UK dalším krokem, jak podpořit studující, zaměstnance a zaměstnankyně dovednostmi, znalostmi a podporou, která jim pomůže čelit náročným situacím,“ vysvětluje Lenka Henebergová, členka kolegia rektorky pro sociální záležitosti a udržitelný rozvoj, která také stojí za vznikem Centra resilience UK.

Již během podzimního semestru 2024 se bude možné účastnit prvních aktivit centra. Zaměstnaní budou moci absolvovat kurzy první pomoci, workshopy a školení na různá témata, jako je deeskalace konfliktu, vedení konstruktivního

rozhovoru či první psychické pomoci. Pro studující bude také v rámci aktivit UK Pointu připravena možnost naučit se první pomoc, techniky psychohygieny či práci se stresem. Během podzimního semestru 2024 bude probíhat i otevřená podpůrná skupina, kterou členové a členky UK budou moci využít jako podporu právě během zátěžových situací.

Centrum resilience UK spolupracuje s celou řadou externích partnerů, mezi které patří Probační a mediační služba, Český červený kříž, Český institut pro psychotraumatologii a EMDR a další. Součástí aktivit je také kooperace se zahraničními partnery. Aktuálně centrum spolupracuje s *Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies*, které se mimo jiné věnovalo výzkumu a pomoci po útocích v Norsku v roce 2011, nebo belgickou organizací *V-Europe*, která se věnuje péči o zasažené teroristickými útoky v Belgii.

Jan Tesárek
koordinátor Centra resilience UK

Důvěra v bezpečnostní opatření je klíčová

Vít Kluger
vedoucí Bezpečnostního odboru RUK

Po tragickém incidentu 21. prosince 2023 zavedla Univerzita Karlova sérii opatření, aby zajistila větší bezpečnost pro studenty a zaměstnance ve všech svých budovách. Cílem opatření je, aby se v univerzitních prostorách všichni cítili co nejbezpečněji a mohli se bez obav soustředit na práci a studium.

TEXT Lucie Přívětivá
FOTO Veronika Vachule Nehasilová

Od srpna 2024 je vedením bezpečnostního odboru na Univerzitě Karlově pověřen Vít Kluger. „Vážím si této příležitosti. Vést bezpečnostní odbor po prosincové tragické události je velká zodpovědnost. Bezpečnost není jen o pravidlech a opatřeních, ale především o lidech a jejich spolupráci. Základem každé efektivní bezpečnostní strategie je týmová práce a ta je nyní na univerzitě zajištěna týmem odborníků, kteří dělají pro bezpečnost maximum,“ říká.

Koncepce bezpečnosti na UK je náročné téma, zvláště v kontextu současné doby. „Po tragédii, která otřásla celou akademickou obcí, jsme si vědomi, že otázky bezpečnosti budou nyní ještě složitější a citlivější než kdy dříve. I když mnozí z nás nebyli přímými účastníky těchto událostí, zasáhly nás hlouběji, než bychom si chtěli přiznat,“ upřesňuje, co pro něj tato pozice znamená.

Podle Víta Klugera je hlavním cílem a přáním univerzity zajistit, aby se všichni na akademické půdě cítili bezpečně, aby se studenti, zaměstnanci i návštěvníci mohli soustředit na své aktivity, aniž by je znepokojovaly jakékoliv obavy o bezpečnost. Opatření, která univerzita postupně nastavuje podle plánu schváleného v lednu 2024, zahrnují zejména školení na krizové situace, vyhodnocení a případnou úpravu místností ve všech budovách pro efektivnější možnost ukrytí, nastavení systému varování pro všechny studenty a zaměstnance, vytvoření centrálního operačního centra univerzity, profesionalizaci bezpečnostního managementu napříč univerzitou a posílení schopnosti vedení fakult a sou-

částí efektivně koordinovat situaci po závažném incidentu. Tato opatření jsou na jednotlivých fakultách zaváděna postupně. Příkladem je Filozofická fakulta UK, která ve spolupráci s bezpečnostním odborem univerzity detailně připravila SWOT analýzu, z níž vychází další škála nových bezpečnostních opatření.

„Naše zkušenost ukazuje na to, že pro obnovu pocitu bezpečí je mimo jiné stěžejní, aby naši zaměstnanci a studující dostali možnost osvojit si nové, praktické dovednosti pro krizové situace. Týká se to například kurzů první pomoci, jež pro naše zaměstnance v letošním roce velmi vstřícně organizuje 1. lékařská fakulta UK a které v jiné formě nabídneme i studujícím. Podstatný vliv budou ale také mít nácviky chování v krizových situacích v podmínkách našich budov, školení v antikonfliktní komunikaci nebo pilotování funkčnosti systému KISS na naší fakultě. Jsme vděční, že všechny tyto nástroje můžeme díky spolupráci s bezpečnostním odborem RUK i dalšími institucemi na naší fakultě nabídnout již v letošním roce,“ shrnuje děkanka FF UK Eva Lehečková.

„Důvěra v bezpečnostní opatření je klíčová. A právě proto společně s fakultami pracujeme na tom, aby byla naše opatření transparentní a aby každý chápal, proč je zavádíme,“ zdůrazňuje Vít Kluger.

Věří, že společné úsilí povede k tomu, že Univerzita Karlova bude nejen špičkovou akademickou institucí, ale také bezpečným místem a stabilním prostředím pro všechny, kteří v jejích prostorách působí.

39

Otomar Sláma
a Zdeněk Kalvach
s děkankou FF UK
Evou Lehečkovou
a rektorkou
UK Milenou
Králičkovou během
setkání s médii
4. 1. 2024

Krize, ze které tvoríme bezpečí

40

Od prvních minut po začátku střelby na Filozofické fakultě UK jsou Zdeněk Kalvach a Otomar Sláma součástí krizového týmu Univerzity Karlovy. Bezpečnost v rámci celé univerzity řeší dodnes. „Ke krizím se dá přistupovat buď tak, že jsou jen destruktivní, nebo mohou posloužit jako odrazový můstek pro rozvoj a mít tak hlubší smysl,“ shodují se.

TEXT Lucie Přivětivá FOTO Vladimír Šigut

Jaká byla vaše role na univerzitě po útoku?

OS: Dostal jsem důvěru vést ústřední krizový štáb. V praxi jsem tak měl za úkol koordinovat za univerzitu všechny aktivity související s tragédií. V prvních momentech šlo o to zjistit, co se vlastně stalo. Naším úkolem bylo relevantně informovat studenty, zaměstnance, veřejnost i média a ve spolupráci s IZS řešit vše potřebné, včetně zajištění opětovného provozu. Bylo toho opravdu mnoho – velkou výzvou bylo například vydávání věcí, které zůstaly při evakuaci v budově FF UK, nebo koordinace veškerých pietních akcí, které se následně konaly. Situaci jsem však měl o hodně zjednodušenou, jelikož v krizovém týmu byli a jsou lidé, o které jsem se mohl opřít a kteří odvedli neuvěřitelně obětavou a skvělou týmovou práci.

Zdeňku, měl jste před útokem na FF UK podobnou zkušenost?

ZK: Určitě ne v takové intenzitě a komplexitě, jakou přinesla prosincová tragédie. Ale téměř s každým dílkem té mozaiky situací jsem se již v životě setkal, a asi i proto jsem tím nebyl zaskočený, vyděšený nebo paralyzovaný. Naopak, měl jsem od prvních chvil silný pocit, že jsem na správném místě a vím, co je potřeba udělat. Uvědomuji si, že moje odborná znalost postupu krizového řízení a nastavení bezpečnosti je jen řemeslný základ, ale cítím jsem povinnost být k dispozici. Jako ve všech profesích, musíte i tady vědět, jaké nástroje se používají a s jakým efektem. To nejdůležitější je ale navrhování situace, potřeb všech primárně zasažených, vycitění potenciálu lidí okolo vás a schopnost práce s krizovým týmem. Zásadní je nejen vědět, co se má udělat, ale být schopný podpořit ostatní v jejich kompetencích, posilovat odvalu, neříkat a nedělat věci ze strachu nebo pod tlakem médií, politiky či obav

z postihu. V takové situaci je potřeba podporovat otevřenou a přímou komunikaci a věřit, že se můžeme na sebe v rámci týmu navzájem spolehnout.

Které momenty považujete vy osobně za nejtěžší?

ZK: Z pracovního hlediska pro mě byly těžké momenty, kdy jsem viděl ta obrovská očekávání lidí okolo nás, která jsme nesměli zklamat. Za vše jsme ručili svým jménem a jménem univerzity. Navíc, situace se pořád měnila, jak se měnily potřeby a jak přibývali lidé v týmu. V prvních bouřlivých momentech na začátku krize děláte jen to, co dává smysl, a víte, že funguje. Pak ale přijde čas, kdy se potřebujete usadit ve stabilnějších, mnohdy možná méně časově efektivních, ale zato dlouhodobě funkčních kolejkách.

OS: Ani nevím, jestli o tom chci mluvit. Šest měsíců jsem neprospal v kuse celou noc, dodnes mě budí noční můry. Viděl jsem například stav budovy FF UK po střelbě. Zažil jsem zoufalství, kterému jsme s kolegy v krizovém štábu čelili. Nejtěžší jsou pro mě příběhy těch, které jsme ztratili. Sám jsem rodič, je pro mě nesmírně složité dívat se do očí rodičů těch, kteří střelbu nepřežili, a cítit jejich bolest, vnímat ten zmar. Strašně to bolí.

Je naopak něco, co vás překvapilo pozitivně?

ZK: Rozhodně lidé, se kterými jsem mohl spolupracovat. Ty momenty, kdy dáváte hlavy dohromady a společně uděláte to, co je správné, nesete zodpovědnost, čelíte obavám, nedůvěře i kritice. Ale jdete do toho spolu tak, jak cítíte, že je to nejlepší a že si za tím budete pak stát. Já měl v celé situaci snazší pozici, neb jsem pro univerzitu byl nezávislý konzultant, ale velmi si cením kolegů z krizového štábu, kteří nesli i obrovskou zátěž vedoucích pozic na univerzitě, a tedy dobrého jména před kolegy a před celým světem, který je bedlivě sledoval.

OS: Jednoznačně solidarita a ochota lidí pomoci. V souvislosti s touto tragédií jsem poznal spoustu úžasných lidí, se kterými jsem si vytvořil hluboké osobní pouto. Potkávat své nejbližší spolupracovníky v takto emočně vypjatých situacích je něco, co vás prostě sblíží. Také okolo nás existuje mnoho příběhů lidí, kteří přišli nezištně pomoci a které stále objevuji. Byl jsem například na fyzioterapii, kde jsem zjistil, že můj fyzioterapeut pomáhal jako dobrovolník pod Českým červeným křížem. Těmto lidem patří obrovský dík.

Do jaké míry je podle vás možné být na podobnou událost připravený? A co jsou nejdůležitější pilíře bezpečné školy?

ZK: Primárním zájmem celé akademické obce, ve spolupráci mj. s bezpečnostními odbory, by měla

být podpora všímavosti, vzájemné důvěry, respektu a vnímání sounáležitosti k univerzitě. Takové prostředí nevytváří nenávist, naopak ji včas zachycuje, zmírňuje a je schopné lidem poskytnout potřebnou pomoc. Zároveň, pokud vznikne podobné společenství, mnohem lépe je schopné absorbovat dopady jakéhokoli incidentu. Spolu s tím však samozřejmě považujeme za neméně důležité udělat vše pro to, aby se jak studenti, tak zaměstnanci připravili na incidenty, vyzkoušeli si, co mají dělat, a my jsme byli co nejrychleji schopni varovat lidi v okolí incidentu. Jako nejdůležitější pilíře bezpečné univerzity proto vidím zaprvé podpurné prostředí se zájmem o sebe navzájem, za druhé profesionalitu a důvěryhodnost bezpečnostního týmu UK, za třetí připravenost studentů a zaměstnanců reagovat při incidentech a za čtvrté připravenost vedení univerzity koordinovat situaci po incidentu.

Podle čeho lze zhodnotit, že je škola maximálně bezpečná? Existují nějaká kritéria?

OS: To je těžké. Můžu vám odpovídat podle učebnice bezpečnostního plánování, tedy že je nutné rizika nejdříve identifikovat, analyzovat, zhodnotit a následně ošetřit. To vše samozřejmě na bezpečnostním odboru děláme, není možné nastavovat bezpečnost bez faktických dat. Často se ptám kolegů, a vlastně vedeme i kritické diskuze se Zdeňkem, zda nastavujeme opatření správně a adekvátně a jestli na něco nezapomínáme. Podle našeho nejlepšího vědomí a svědomí děláme vše, co lze, poctivě, systematicky a cílevědomě. Mluvím však o těch opatřeních, která zvyšují reálnou bezpečnost a která ne vždy musí být navenek vidět. Avšak úplně jiným tématem je pak pocit bezpečí u našich studujících a zaměstnanců. Pocit bezpečí je totiž téma, které mě trápí a na kterém usilovně pracujeme s Janem Tesárkem z Centra resilience UK. Naším společným cílem je, aby byla akademická obec nejen v bezpečí fakticky, ale aby se u toho i bezpečně cítila.

41

Otomar Sláma,
šéf Ústředního krizového štábu UK

Zdeněk Kalvach,
bezpečnostní expert

Ošetřujeme obrovskou ránu

Za jakých okolností jste se 21. prosince 2023 zapojila do pomoci na Filozofické fakultě UK?

Vypravuji si ten moment přesně. Bylo těsně před svátky, povídali jsme si, následující den už měla být jen vánoční porada a většina z nás měla pak mít volno a dovolenou... Vládla tedy velmi uvolněná atmosféra. Náhle mě a mému vedoucímu v odstupu půl minuty zazvonil telefon a byli jsme Národním operačním centrem vyrozuměni o této události. Já jsem se následně přesunula do jeho prostor, kde jsme sledovali vývoj. Spojila jsem se s Julií Gábrišovou, koordinátorkou týmu krizové intervence hlavního města Prahy, která byla přímo na místě. Dále jsem byla v součinnosti s kolegou z Ministerstva vnitra ČR, Štěpánem Vymětalem, který při takovýchto událostech přejímá veřejnou prezentaci našich psychologických služeb a komunikaci na ministerské úrovni. Velmi rychle jsme se propojili také s Kristinou Najbrtovou z Psychologické poradny FF UK.

Jedním z vašich úkolů bylo tedy koordinovat práci odborníků zajišťujících psychologickou pomoc.

Přesně tak. V tu chvíli většinou telefonuji, zjišťuji potřeby a propojuji osoby, které jsou kompetentní tyto potřeby řešit. Vycházím hodně z osobních znalostí a zkušeností s prací konkrétních organizací. Julie Gábrišová se se svým týmem věnovala například lidem v evakuačním centru. Další kolegové se vyskytovali na takzvaném perimetru, což je hranice mezi veřejnou a uzavřenou oblastí, kam přijížděli lidé, kteří hledali své děti a žádali informace. V dalších hodinách bylo také potřeba zajistit koordinaci práce kolegů v krajích ČR za účelem vyrozumívání příbuzných obětí. Tou dobou už jsem také ve spolupráci s Národním ústavem duševního zdraví (NÚDZ) jednala s nejrůznějšími organizacemi, jež nabízely a byly schopné poskytnout kvalitní pomoc a akutní psychologickou péči zasaženým osobám

„V situacích tohoto typu neuděláte nikdy všechno správně, ale vždy se snažíme každou událost využít k tomu, abychom se posunuli dál,“ říká psycholožka Simona Hoskovcová, která vede na Policejním prezidiu ČR skupinu krizové intervence.

TEXT Jitka Jiříčková FOTO archiv Simony Hoskovcové

a jejich nabídky jsme zveřejňovali v takzvaném virtuálním asistenčním centru na stránkách NÚDZ.

Vybavíte si, kdy nejdříve jste si mohla vydechnout?

O týden později, 28. prosince, jsem se nechala na pět dní vystřídat kolegy. Takový je náš standardní postup: ve vypjatých situacích, které běží řadu dní, je potřeba se prostřídat, což jsme také doporučovali lidem, kteří byli zapojeni do řešení této situace na fakultní a univerzitní úrovni. Po mém návratu 2. ledna už nebylo extrémní nasazení potřeba, řada věcí se stabilizovala a nebylo nutné jim věnovat pozornost osmnáct až dvacet hodin denně.

Co pro vás bylo nejtěžší?

Určitě fakt, že jsem měla na Filozofickou fakultu UK osobní vazby. Čtrnáct let jsem zde učila. Zнала jsem se tedy se zdejšími lidmi a také jsem se s nimi ve dnech a týdnech následujících po této události setkávala. Moje dcera na Filozofické fakultě UK studuje, takže jsem si samozřejmě uvědomovala, že se to mohlo týkat i jí. Od těchto pocitů a dojmů se nelze zcela odtrhnout. Musela jsem dobře zvážit, zda jsem za takovýchto okolností schopna v této

věci pracovat. Využívala jsem supervizi a také různé psychohygienické postupy, jak svou práci zvládnout.

Udělala byste zpětně něco jinak?

V situacích tohoto typu neuděláte nikdy všechno správně. Ale to k těmto událostem patří. Proto jsme s naším týmem a dalšími klíčovými lidmi věnovali řadu hodin na rozbor určitých momentů, které nebyly optimálně zvládnuté. Pracujeme s chybami. Patří to k naší práci. Umíme se ovšem také pochválit za to, co se nám podařilo. Na základě této zkušenosti pak došlo k řadě návrhů na změny a opatření, například na zřízení takzvaného Asistenčního centra pomoci (*hovoří o něm v rozhovoru na straně 40 Julie Gábrišová – pozn. red.*). Každou takovouto událost se snažíme využít k tomu, abychom se posunuli někam dál.

Celkově jsme s koordinací psychosociální pomoci obstáli velice dobře. Do konce ledna se podařilo zkoordinovat psychosociální pomoc pro asi devět tisíc lidí. Máme i mezinárodní srovnání, kdy ze zahraničních zkušeností nejen čerpáme, ale nyní jsme zváni na různá odborná setkání a předáváme svou dobrou praxi. Předností České republiky je například velmi dobrá koordinace složek integrovaného záchranného systému (IZS). Psychologické služby v rámci jednotlivých složek IZS spolupracují podle stejných pravidel, a to umožňuje reagovat mimořádně rychle a koordinovaně.

Mluvila jste přímo s pozůstalými? Jakým způsobem s nimi lze hovořit?

Komunikaci s pozůstalými a příbuznými obětí zajišťovala zejména Julie Gábrišová a kolegové z kraje, jelikož oběti pocházely z různých koutů České republiky. Velkou práci zde odvedla také Lenka Henebergová z Univerzity Karlovy, jež dokázala bez velké přípravy a nesmírně lidským způsobem s pozůstalými komunikovat. Osobně jsem se setkala s pozůstalými, kteří přišli na Policejní prezidium ČR se stížnostmi. Byla to velmi specifická situace. Asistovala jsem při jednání vedení policie s příbuz-

PhDr. Simona Hoskovcová, Ph.D. Absolventka psychologie na Filozofické fakultě UK, kde rovněž čtrnáct let učila. Věnovala se výzkumu vývoje psychické odolnosti předškolního dítěte. Nyní pracuje na Policejním prezidiu ČR, kde řídí skupinu krizové intervence a metodicky vede systém krizové intervence. Řídí Linku pomoci v krizi Policie ČR, která slouží nejen členům bezpečnostních sborů, ale také veřejnosti. Dále má na starosti systém kolegiální podpory, respektive systém psychické podpory členům policejního sboru.

Moje dcera na Filozofické fakultě UK studuje, takže jsem si samozřejmě uvědomovala, že se to mohlo týkat i jí. Od těchto pocitů a dojmů se nelze zcela odtrhnout.

nými obětí a reprezentovala instituci, ke které měli v tu chvíli obrovské výhrady.

Ale ani tyto vypjaté situace pro mě nejsou nové. A vím, že ode mě vyžadují určitou vnitřní přípravu. Je nutné dobře se ukotvit a uvědomit si svou pozici – kde je hranice mé pomoci. Následně je nezbytné tu tíži někam odevzdat, nenést ji v sobě. Protože jde vždy o setkání s lidmi, kteří utrpěli hlubokou ztrátu – dostali se do té nejvážnější situace, jaká se může člověku stát. Proto je nezbytné nutně přistupovat k nim s hlubokým respektem k jejich situaci. Hodně naslouchat. Protože blízkého jim nevrátíte. Pouze ošetřujete obrovskou ránu.

S oběťmi mluvte na rovinu

„Lidé si často pokládají otázky, jestli mají téma otevřít, zda se mají začít chovat jinak, být opatrní, jestli o události mluvit, či ne. Je to velmi individuální. Doporučujeme se člověka na rovinu zeptat. Zní to jednoduše, ale pro někoho to může být nesmírně těžké,“ říká psycholožka Julie Gábrišová, zástupkyně vedoucí Oddělení psychologických služeb Policie České republiky a koordinátorka Systému krizové intervence hlavního města Prahy, která byla přítomna zásahu v budově Filozofické fakulty UK.

TEXT Jitka Jiříčková FOTO Hynek Glos

Co bylo vaším úkolem v inkriminovaném dni 21. prosince 2023?

Aktivovat tým Systému krizové intervence hl. m. Prahy a vyrazit na místo. Byli jsme žádáni naším operačním střediskem o pomoc evakuovaným a rovněž jsme se připravovali na pomoc všem dalším zasaženým osobám – zraněným a případným pozůstalým, protože už v tu dobu jsme měli informace, že při útoku pravděpodobně zemřeli lidé. Neméně důležitým úkolem také bylo zklidnit situaci na místě. Je známo, že při takovýchto událostech, které máme naštěstí natrénovány hlavně ze cvičení, jsou evakuovaní velmi často rozrušení, a to jak ze samotného nebezpečí, tak i z praktických věcí.

Potřebují například ujištění, že věci, které si nechali na místě, dostanou časem zpět. Snažíme se spojit s rodinami, aby jejich blízcí věděli, že jsou v bezpečí. Je to důležité i z preventivního hlediska, protože rodinní příslušníci pak nemají tendenci vyjíždět na místo zásahu. Samozřejmě také klidníme akutní psychické stavy. Zároveň jsme tam i pro policisty, protože i oni zažívají náročné situace a je potřeba hlídat, aby ti, kdo to potřebují, byli nějakým způsobem prvotně ošetřeni.

V čem byl zásah na místě jiný oproti modelovým situacím ze cvičení, která jste zmiňovala?

Rozdíl je například v tom, že cvičení končí ve chvíli, kdy je dopaden pachatel, evakuovaní projdou kontrolou osob a místo je označeno za bezpečné. Oproti tomu reálná situace pokračovala a dál se vyvíjela i po skončení zásahu. Typicky například účast na výsleších očitých svědků, oznamování nepříjemných zpráv a předávání osobních věcí pozůstalým. V tomto případě ovšem bylo vše o to náročnější kvůli velkému množství lidí, jichž se celá událost týkala. Teprve postupně jsme zjišťovali, v čem všem se situace od cvičení odlišuje a v čem můžeme mít jisté mezery.

O co šlo a jak jste se z nich poučili?

Jednalo se o spoustu drobností, které ovšem ve výsledku mohou celou záležitost výrazně ovlivnit. Dnes například víme, že jsme jako interventi zpočátku málo pracovali s tím, že evakuovaní jsou při podobných událostech otrěsení i z jednání samotné policie, která ve chvíli zásahu primárně řeší bezpečí osob na místě a nemá možnost vysvětlovat své postupy, protože něco jiného samozřejmě je, když vás policista v klidu požádá o občanku, než když vás vyvádí s rukama nad hlavou a někdy i zraněného z budovy...

Dále se nám také potvrdila nutnost zřízení takzvaného Asistenčního centra pomoci, s jehož aktivací se počítá při podobných intenzivních neočekávaných událostech. Měly by se do něj soustředit informace od integrovaného záchranného systému, poškozených, zasažených, blízkých nebo lidí, kteří hledají svého blízkého... V tomto centru by měl být přítomen odborný tým, který se potřebným věnuje,

Často si lidé podobné rady hledají na internetu, a i když existuje spousta kvalitních stránek pro pozůstalé a jejich blízké, jsou i stránky, kde se stále dočtete, jak konkrétně pomáhat, co přesně říkat, což ale ne vždy pomáhá.

a především má k dispozici komplexní informace, které může předávat.

Naopak nás překvapila velká míra vzájemné spolupráce samotných zasažených, kteří se při evakuaci chovali ohleduplně, starali se o sebe navzájem. S tímto jsme také nepočítali a velmi to ulehčilo naši práci.

Co byste doporučila lidem, kteří přijdou do kontaktu s oběťmi takovýchto činů?

Myslím, že to hodně lidí zná i ze svého běžného života, nejen z takto mimořádných událostí. Pokud se našemu blízkému či známému stane něco špatného, například mu někdo blízký zemře, často si pokládáme otázky, jak to téma otevřít, zda se máme začít chovat jinak. Máme o události mluvit? Být opatrní, nebo ji vůbec nezmiňovat? Je to velmi individuální.

Doporučujeme se zasaženého člověka na rovinu zeptat. A upozorňuji, může to být opravdu těžké. I když vypadá jednoduše přijít a říct: „Viš, já vůbec nevím, co mám dělat, co ti mám říct. Mám tě ráda, nechci se chovat úplně jinak než dřív a nechci se chovat, jako by se nic nestalo. Chci se tě zeptat: Můžu ti nějak pomoci? Chceš o tom mluvit? Nebo si budeme povídat úplně o něčem jiném?“ Říkám to hodně jednoduše a asi tak, jak bych to říkala sama, protože je hodně důležité být autentický. Často si lidé podobné rady hledají na internetu, a i když existuje spousta kvalitních stránek pro pozůstalé a jejich blízké, jsou i stránky, kde se stále dočtete, jak konkrétně pomáhat, co přesně říkat, což ale ne vždy pomáhá. Nevíme, co konkrétnímu člověku pomůže. Něco si domýšlet jen na základě toho, že „jsem to četl na internetu“, „já jsem to měl takhle“ nebo „můj blízký to měl takhle“, není vhodné. Vždycky je lepší se zeptat a mluvit na rovinu.

Mgr. Julie Gábrišová

Vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, působila v organizaci Cesta z krize na Lince první psychické pomoci, nyní pracuje jako policejní psycholožka a krizová interventka v Praze. Zároveň se věnuje také dobrovolnické činnosti v Bílém kruhu bezpečí pro oběti kriminality a násilí.

Bez zranitelnosti nejsme lidmi

Během teroristických útoků v Bruselu v březnu 2016 zemřelo 32 lidí a 340 jich bylo zraněno. Jednou z těch, kteří zde přišli o své blízké, byla i rodačka z Česka, Zora Vansteenkiste. Spolu s manželem Philippem nakonec založili neziskovou organizaci V-Europe, která pomáhá osobám zasaženým teroristickými útoky.

TEXT Jan Tesárek
FOTO archiv Zory Vansteenkiste

Zora Vansteenkiste, rozená Hloušková, sice již dlouhé roky žije s manželem a dětmi v Belgii, ale s Českem má absolventka psychologie na Filozofické fakultě UK stále silné pouto. Život celé rodiny však změnil teroristický útok z 22. března 2016 na bruselském letišti Zaventem. Zahynula při něm Fabienne, Philippova sestra, Zořina švagrová. To, co následovalo, motivovalo Philippa a Zoru k založení neziskové organizace, sdružení obětí teroristických útoků. Dnes má organizace V-Europe několik set členů a šest stálých zaměstnanců. Jejich činnost iniciovala i zrod několika nových zákonů na ochranu práv přeživších teroristických útoků.

Jaká byla cesta ke vzniku organizace V-Europe?

Rozhodně jsme to neplánovali, vzniklo to spontánně. Těsně po atentátu jsme jako rodina museli řešit spoustu věcí, na které jsme vůbec nebyli připraveni. Člověk se vypořádává nejen se ztrátou blízké osoby, ale do života vám najednou vtrhnou i novináři, policie, justiční procedury... Zároveň však musíte řešit spoustu praktických problémů.

Zásadní pro nás byla i zkušenost, že v tom nejsme sami. Organizace AfVT a 13onze15, které se staraly o lidi zasažené pařížskými útoky v roce 2015, nás pozvaly na jejich setkání k prvnímu výročí. Bylo

nesmírně úlevné, mluvit s těmi lidmi, se kterými jsme si najednou připadali „normálně“. Když totiž zažijete takovou situaci, vytrhne vás to ze společnosti, ocitnete se v jakési paralelní realitě. Kladete si otázky, které si většina lidí neklade.

Cítili jsme, že potřebujeme celou událost zpracovat tak, abychom v ní našli alespoň nějaký smysl. Chtěli jsme dosáhnout toho, aby už nikdo další už nemusel podobnou bolest a rozčarování zažívat. Kdyby totiž byl v Belgii v roce 2016 naší rodině k dispozici někdo, kdo by věděl, jak s námi zacházet, jak nám pomoci, celá naše cesta by byla jednodušší.

Jak jste vnímali v perspektivě belgické zkušenosti to, co se stalo v Praze na FF UK?

S naší zkušeností to rezonovalo okamžitě. Já se snažím dění v Česku sledovat a viděla jsem jak řadu podobností s naší zkušeností v Belgii, tak i řadu odlišností. Naše situace byla jiná v tom, že my jsme zažili teroristický útok v tradičním smyslu slova, který měl zjevnou ideologickou a politickou rovinu. Obě události měli však společné to, že se jednalo o tragickou událost velkého rozsahu. Lidé, na které pachatel zaútočil, byli vybráni náhodně. Cíl útočníků v Bruselu i Praze byl stejný – vyvolat strach a co nejvíce zasáhnout společnost. Šlo o připravovaný, promyšlený čin, což je jedna z věcí, která dělá takovou tragédii nesmírně těžce stravitelnou.

Protože je způsobená jiným člověkem?

Přesně tak. Když člověk zažije přírodní katastrofu, je to hrozné, vaše blízké vám nikdo nevrátí. Tragédie, kterou úmyslně způsobili jiní lidé s cílem co nejvíce ublížit, otrpě vaši důvěrou v lidské bytosti, společnost obecně. Z mé zkušenosti je to nakonec to, co vám i po letech nedá spát. Už od narození či nejpozději od mateřské školky se snažíme budovat si představu, že svět je bezpečné místo, které stojí za to objevovat. Najednou je to pryč. Je velice těžké znovu vybudovat pocit bezpečí a důvěry.

Událost, jako ta v prosinci 2023 na FF UK, už ze života naší univerzity nikdy nezmizí. Máte pro nás nějakou radu, jak s tím dál pracovat?

Neodvážuji se radit nic. Mohu jen sdílet svoji zkušenost, osobní i profesionální postřehy.

Je dobré si uvědomit, že to je proces, „běh na dlouhou trať“. Snažte se být k sobě i druhým laskaví.

Po takové události může být přítomnost pro někoho tak zahlcující, že myslet dál, plánovat, prostě není možné. I když se to teď může zdát neuvěřitelné, bude se to vyvíjet, měnit. Postupně vám vklouznou do života i jiné věci a ta tragédie už nebude naprostou dominantou vašeho života. Nezmizí, nezmenší se, ale ty proporce se změni. Stojí to čas, úsilí, péči, s traumatem je třeba pracovat, snažit se zůstat, pokud možno, otevřen tomu, co přijde. Mně osobně velmi pomáhá příroda a umění. Pokud to jde, jdu ven do přírody pozorovat malič-

Ta „lepší“ budoucnost není tvořena jen okázalými činy, ale lepší se většinou pomalu ze střípků vytrvalé, jednoduché, a někdy až nicotné každodennosti.

kosti, hledat drobné záblesky krásy a radosti kolem sebe. Ta „lepší“ budoucnost není tvořena jen okázalými činy, ale lepší se většinou pomalu ze střípků vytrvalé, jednoduché, a někdy až nicotné každodennosti.

Proč je podle vás důležité nezapomínat a připomínat i bolestivé vzpomínky?

Vím, že jsou lidé, kteří o takový věcech slyšet nechtějí, což je přirozené. Zároveň však víme, že vzpomínat je velmi důležité. Pokud si lidé myslí, že se jich to netýká, není to pravda. Skutečnost je taková, že nikdy nejsme zcela v bezpečí a podobná situace se může stát kdekoliv a kdykoliv. Vzpomínání je něco, co nám pomáhá usilovat o to, aby se podobné věci stávaly co nejméně. Varuje nás před vzájemnou nevěřivostí, tolerancí k násilí ve společnosti, plíživou radikalizací. Myslím si ale, že to vzpomínání by mělo být živé, autentické. Nejde o chození k památníkům a kladení věnců, jak to má generace znala z totality. Důležitá je skutečná a upřímná debata, nikoliv prázdňá gesta. Zkusme najít odvahu naslouchat těm, kteří si takové situace zažili. Oni za svou zkušenost zaplatili nesmírně vysokou cenu.

Jejich příběhy nám nabízejí něco velmi důležitého, nutí nás klást si zásadní otázky, přezkoumávat naše hodnoty. Co děláme pro to, aby se takové události nestávaly častěji? Jak si můžeme navzájem více pomáhat? Jak se vyrovnáváme s bolestí a nejistotou v našich životech? Učí nás to být k sobě ohleduplní? Jak vnímáme ostatní lidi? Zajímáme se i o to co se děje kolem nás (nebo jen o to co se děje v naší domácnosti)? Jak vychováváme své děti, kolik času a pozornosti jim opravdu věnujeme? Kam až se posunula hranice toho, co je přijatelné? To jsou základní témata, která se tykají nás všech, otázky o soužití s lidmi, vzájemném respektu, křehké podstatě demokracie jako takové.

Zora Vansteenkiste

Zkušenosti z Norska pomáhají i v Praze

Náměstkyně ministra zahraničních věcí Norského království Maria Varteressian v dubnu 2024 položila pietní věnec před budovou Filozofické fakulty UK.

Útoky v Oslu a na ostrově Utøya z 22. července 2011 byly nejhoršími v norské historii od druhé světové války. Tamější experti a expertky však zkušenosti získané po této tragické události sdílí dál. Informace, které předávají, pomohly také po útocích na Filozofické fakultě UK v prosinci 2023.

TEXT Jan Tesárek
FOTO Martin Hundák

Během útoků v Oslu a na ostrově Utøya zemřelo 77 osob včetně velkého množství teenagerů a mladých lidí. Jednou z těch, kdo se po útocích intenzivně zabýval otázkou péče o zasažené, byla také profesorka dětské psychiatrie Grete Dyb, která působí na Institutu klinické medicíny na Univerzitě v Oslu a je také vědeckou ředitelkou *Norwegian Centre for Violence and Traumatic Studies* (NK-TVS). Spolu se svým týmem se následujícího osm a půl roku věnovala situaci pozůstalých po útocích na ostrově Utøya a zkoumala následky tragických událostí. Sebraná data dnes pomáhají dalším lidem zasaženým podobnými útoky po celém světě, včetně těch v Česku.

Právě Grete Dyb s kolegyní Synne Stensland, vědkyní z NKTVS, přijely v dubnu 2024 přímo do Prahy, aby s Univerzitou Karlovou sdílely své zkušenosti. I díky jejich expertíze bylo možné ověřit, že univerzita ve svém postupu neopomíjí žádné důležité kroky a dělá maximum proto, aby snížila následky tragické události z 21. prosince 2023. Norské zkušenosti sloužily UK i v následujících měsících jako jakýsi „kompas“, jak se právě posttraumatický stres může rozvíjet v průběhu času a co je třeba udělat proto, aby bylo možné zmírnit nejhorší následky.

Na tuto spolupráci mezi NKTVS a Univerzitou Karlovou navazuje od října 2024 nový projekt financovaný z Norských fondů, který má kooperaci mezi oběma institucemi ještě posílit. Právě NKTVS je špičkovým výzkum-

ným centrem, které se zabývá dlouhodobým studiem posttraumatického stresu a následků násilí.

Cílem aktuálního projektu je nejen výměna zkušeností z oblasti péče o zasažené po útoku, ale také příprava dlouhodobého plánu na další vývoj potřeb zasažených či sdílení dobré praxe a zkušeností s odbornou veřejností. Expertíza NKTVS poslouží navíc jako důležitý zdroj poznatků pro další činnost nově vznikajícího Centra resilience UK. V plánu je také formulovat možnosti dalšího výzkumu, který by zachytil měnící se situaci a zkušenosti po útoku. Projekt bude trvat do března 2025.

V rámci projektu proběhne na začátku roku 2025 také několik seminářů s norskými expertkami, které budou určeny jak pro další české vysoké školy, tak i pro širší odbornou veřejnost. Jak totiž ukazuje výzkum NKTVS, jedním z důležitých kroků, který je po podobných útocích třeba učinit, je zaměřit se na rozvoj připravenosti. Jen tak je možné obnovit společenskou důvěru, kterou podobné činy narušují. Dlouhodobá spolupráce s NKTVS tak přispěje k tomu, aby i Univerzita Karlova v tomto směru udělala svůj díl práce.

Český červený kříž: Vždy vítáme nové dobrovolníky

Český červený kříž se vzhledem ke svému zaměření a expertíze nejintenzivněji angažoval v akutní fázi pomoci po tragických událostech. Bezprostředně po události zajišťoval zázemí a podporu pro zasahující složky integrovaného záchranného systému a pomoc evakuovaným.

TEXT Jan Tesárek FOTO Vladimír Šigut

Tím ale pomoc Českého červeného kříže neskončila. Jeho krizový intervenční tým se zapojil do činnosti nově vzniklé krizové linky a zdravotníci a osoby vyškolené v poskytování psychosociální podpory se účastnili pietního průvodu a symbolického objetí fakulty během akce konané čtrnáct dní po tragické události. Pomáhali i během probíhajících obřadů ve 4. patře budovy Filozofické fakulty UK.

„Naše pomoc se týká všech oblastí činnosti: od přímé zdravotnické pomoci přes psychosociální podporu až po praktickou pomoc s organizací. Vždy vítáme nové dobrovolníky, kteří se chtějí zapojit do pomoci ostatním v těch nejnáročnějších chvílích,“ říká Eva Bernatová, ředitelka Oblastního spolku Českého červeného kříže Praha 1, který všechny aktivity koordinoval.

Dobrovolníkem nebo členem můžete být i vy!

Chcete-li se stát členem ČČK, je to snadné. Stačí si vytisknout přihlášku a navštívit místní skupinu ČČK ve vašem okolí. Kontakty najdete v adresáři na stránkách Českého červeného kříže www.cervenkykruz.eu. Poté, co se stanete členem, se po domluvě plynule a dobrovolně dle vašich časových možností zapojíte do pomoci v některé z činností ČČK – ať už se jedná o poskytování zdravotnických asistencí, prezentací, školení a kurzy první pomoci, humanitární pomoci, sociální činnosti a další.

Chcete-li Český červený kříž nejprve poznat a s jeho aktivitami se seznámit i bez aktivního členství, můžete se zapojit jako dobrovolník. Kontakty jsou stejné, veškeré informace najdete na

webu ČČK. Ozvat se můžete i e-mailem chcipomahat@cervenkykruz.eu přímo ústředí ČČK.

Dobrovolníkem ČČK se může stát fyzická osoba, která není členem ČČK ani k němu není v pracovním poměru, ale ztotožňuje se s principy, cíli, úkoly a posláním této humanitární společnosti a je připravena aktivně přispívat k jejich naplnění na základě uzavřené dohody. Pomáhat má smysl!

Podporuje nás to **dobré**, co ukládáme do mozku

Od tragických událostí v prosinci 2023 je klinická psycholožka Zuzana Čepelíková jednou z těch, kteří pomáhají zasaženým osobám se s touto situací vyrovnat. S kolegy doposud formou skupinové nebo individuální terapie opečovali přes čtyři a půl tisíce lidí.

TEXT Tereza Kůstková FOTO Martin Jedlička, NMDS

Kdy jste se do pomoci zapojila, jakou formou a jaké služby nabízíte?

V urgentní medicíně i v urgentní psychologii platí princip „čím dříve, tím lépe“. V prvních hodinách až dnech je paměť extrémně pružná, takže se tam může velmi silným způsobem otisknout nejen to špatné, co jsme zažili, ale i to dobré, co tam vložíme. Proto se snažím být na místě maximálně do 36 hodin. U této události jsem ihned poskytovala podporu kolegům, kteří tam byli od prvních okamžiků, první klienty na telefonu jsem měla čtyři hodiny po střelbě. První skupinu se nám podařilo vytvořit 23. prosince.

Pomáháte více formou skupinových terapií, nebo individuálně?

Hromadná událost je definovaná tím, že je víc zasažených, než je kapacita pečujícího systému. Proto je velká potřeba skupinových aktivit, které poskytou péči velkému množství lidí. My pracujeme s metodami, které jsou neurobiologicky efektivní, pomáhají přímo pracovat s chybně zapsanou přehlcující zkušeností v nervovém systému. Probíhá to velmi bezpečně – pokud nechcete, nemusíte u toho mluvit, i v rámci skupiny se jedná o velmi individualizovanou práci. I přesto se může stát, že někomu skupinový formát nevyhovuje. Lidé, kteří cítí, že potřebují intenzivnější podporu, mohou přejít k individuální péči. První měsíc od nás dostalo individuální podporu na 500 lidí. Z našich dat vyplývá, že když se péče podá ihned, stačí v průměru 3,8 setkání. Oproti tomu, pokud začnete třeba až za půl roku, můžete pak docházet na terapii delší čas.

Pracujete s metodou zvanou EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing). Můžete ji stručně popsat?

EMDR je metoda, která byla spolu s kognitivní behaviorální terapií v roce 2013 uznána Světovou zdravotnickou organizací jako jedna z nejefektivnějších metod pro práci s posttraumatickým stresovým syndromem. Tak jako máme ve fyzickém těle sebeléčivé mechanismy – když se řízne, začnou se vyplavovat krevní destičky, vytvoří se strup, zahojí se rána – tak to stejné se děje v úrovni psychiky a v úrovni nepříjemných zážitků nebo zkušeností. V rámci EMDR se aktivují sebeléčivé procesy: všechny vzpomínky, které byly disfunkčně uloženy, se znovu přeuloží do formátu, který už nenesá takový emoční náboj.

PhDr. et Mgr. Zuzana Čepelíková

Vystudovala psychologii a výtvarnou výchovu na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity v Plzni a klinickou psychologii na Filozofické fakultě UK. Pracovala na akutním příjmu psychiatrické nemocnice, posledních dvanáct let pracuje na Klinice anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny Všeobecné fakultní nemocnice v Praze a Klinice paliativní medicíny tamtéž. Ve vlastní ambulanci zúročuje zkušenosti z práce s dětmi z dětského domova nebo v náhradní rodinné péči. Jako humanitární pracovník a psychotraumatolog vyjíždí do zemí zasažených válkou či přírodní katastrofou.

EMDR metoda pomáhá podporovat odolnost. Co přesně to znamená?

Odolnost je vlastně zotavení se a překonání nějaké nadlimitní zkušenosti a navrácení se zpět se svou nadějí, vírou a schopnostmi do dobrého toku života. Michael Ungar, kanadský psycholog, který se celý život zabývá odolností, koncept ještě rozšiřuje: vnímá odolnost jako dynamický proces, který je závislý na spolupráci jedince s prostředím. V okolí se ukrývá mnoho zdrojů, které můžeme v těžké situaci využít, a individuální schopnost je, že jsme schopni tyto zdroje vyhledat, mít ochotu je využít a nechat si například pomoci nebo na to ne být sami. Pokud tyto vnější zdroje nemáme, je to jako když máme surfařské prkno, a nemáme moře, kde bychom jezdili. Můžeme mít výbornou schopnost zvládnání situací, ale jsme schopni ji využít v omezené míře. V rámci těžkých hromadných mimořádných událostí – ať už se jednalo o tornádo nebo střelbu na fakultě – jsme mohli pozorovat ohromnou míru společenské soudržnosti. A ta aktivuje vysokou míru naděje, že na to nejsem sám, jsme na to všichni společně. Toto extrémně silné pozitivní propojení v nás aktivuje sebezvládací mechanismy.

Proč je důležité zpracovat trauma?

Je důležité si uvědomit, čemu říkáme trauma. Když pojedou do země, kde je válečný konflikt, a zažijou tam velmi neobvyklé a intenzivní zkušenosti, ještě to neznamena, že jsem zažila trauma. Trauma je to až v momentě, kdy to je pro mě přehlcující, kdy z toho zůstávají následky. Je mnoho lidí, kteří zažili velmi vážnou autonehodu, ale dál sednou do auta a jsou schopni řídit. Zažili intenzivní nepříjemnou zkušenost, kterou mozek nezpracoval dysfunkčním způsobem, ale kterou zvládli dobře projít. V tu chvíli o tom nebudeme uvažovat jako o traumatickém zážitku. Ale trauma je všechno, co jsme prožili a má následek do současnosti. Takže když se někdo ptá, má smysl pracovat s traumatem? Ano, pokud si sebe vážíme natolik, že nechceme nést následky ani v přítomnosti, ani v budoucnosti. A pak je ještě důležité říci, že devadesát procent těžkých zážitků mozek umí zpracovat sám.

To je optimistické.

Ano. Rodíme se s kapacitou zvládat těžké věci, a i s nepříjemnými zážitky žít dobrý, šťastný život. Když se to někde zablokuje, tak často tím, že jsme neměli dostatek vnější podpory, že informací a podnětů přicházelo do mozku příliš mnoho v jeden okamžik a mozek to nezvládl dobře roztřídit a zpracovat. Roli hraje i naše neurobiologická výbava, například máme jinou biochemickou výbavu mozku a menší kapacitu zvládat zátěž. Ale to, že celý život funguje neuroplasticita, a fakt, že se můžeme učit nové věci, jsou velmi nadějeplné pro naši odolnost a stabilitu.

Skupiny nadále pokračují. Je možné se do nich ještě zapojit?

Skupiny budou probíhat až do ledna 2025. Někdy lidé potřebují nejdříve zvládnout situaci sami a teprve potom si říct o péči. Kromě toho tyto pozdní fáze jsou z velké části zaměřené právě na podporu odolnosti. Součástí skupin je i cílená psychoedukace, abychom mohli rozvíjet traumainformovanou společnost. Veškeré informace lze najít na stránkách www.emdr.cz, kde se v intervalech objevují nové termíny. Stejně informace běží i na univerzitním webu.

Nejste na to sami

Stranou událostem nezůstali ani studenti a studentky psychologie na Filozofické fakultě UK. Ihned po tragédii začali přemýšlet o tom, jak by se mohli zapojit do pomoci. Tak se zrodil spolek Peerko založený na peer pomoci studujících studujícím, jak vysvětluje jeden z jeho zakladatelů, student Jáchym Valeš. Za svou iniciativu tým Peerka získal Cenu Jana Palacha, kterou uděluje FF UK.

TEXT Helena Zdráhalová FOTO Peerko

Do pomoci potřebným jste se zapojili téměř bezprostředně po události. Kdo přišel s nápadem založit spolek a nabídnout pomoc?

Idea Peerka, tedy studentské podpory na bázi student studentovi, vznikla už v den, kdy se tragická událost stala. Hned se totiž ukázalo, že bude potřeba. Jako budoucí psychologové jsme připraveni hned nabídnout pomoc, když se stane mimořádná událost. Dělal se to třeba i během covidové pandemie, kdy studenti psychologie pomáhali na krizových linkách.

Během vánočních prázdnin jsme dali dohromady studenty psychologie, kteří mají za sebou výcvik v krizové intervenci. Sestavili jsme strukturu a základní pravidla. Cítili jsme, že bychom nezvládli poskytnout „čistou“ psychologickou pomoc, přece jen jsme situací sami byli zasaženi, což se v naší práci mohlo projevit. Rozhodli jsme proto spojit krizovou intervenci s tzv. „peer supportem“, což je koncept, který využívají například hasiči nebo policisté mezi sebou a který je založený na tom, že jeden člověk pomáhá druhému v situaci, kterou také prožil.

Jak konkrétně jste pomáhali lidem, kteří se na vás obraceli a obrazení?

První naše větší zapojení proběhlo hned 4. ledna během pietního průvodu a objímání fakulty. Tehdy jsme viděli, že koncept, který jsme sestavili, může fungovat dlouhodobě. Měli jsme na něj dobrou odezvu nejen od studujících a vyučujících, ale i od dalších lidí, kteří na průvod přišli. Z náměstí Jana Palacha, kde jsme během Měsíce pro fakultu působili, jsme se pak se začátkem semestru přesunuli do hlavní budovy fakulty, později pak do Celetné 13 do místnosti 113, kde nám zázemí poskytla Pedagogická fakulta UK.

Cítili jsme potřebu být na různých akcích pro všechny, kterých se daná událost dotkla. Těmi nejsou jenom lidé, kteří byli v budově FF UK, na náměstí Jana Palacha sídlí i UMPRUM, Rudolfinum, je tam spousta obytných domů. Vedle nich je navíc další spousta lidí, kterých se to dotkla a kteří mají z různých důvodů k FF UK blízko. Těm všem jsme chtěli nabídnout pomoc. Postupem času za námi začali chodit hlavně studující, když jsme se pak přesunuli z náměstí Jana Palacha do hlavní budovy, narostl zájem i vyučujících a dalších zaměstnanců.

Každý člověk má velice specifickou a unikátní potřebu. Někomu stačilo sdílet svoje pocity, krátce si o nich promluvit, ventilovat například pocit strachu z návratu do míst, kde se událost stala. Někteří lidé vyžadovali trochu detailnější práci. Někdo si kvůli této události uvědomil nějaká svoje předchozí traumata, která se tím znovu otevřela, a potřeboval s nimi pracovat. Když jsme viděli, že je to u dotyčného třeba, předali jsme mu kontakty na různá krizová intervenční centra nebo na doplňující dodatečnou psychologickou nebo i psychiatrickou pomoc.

Zpočátku jste byli na příjmu denně. Jak se vzájemně udržovali v chodu a podporovali členové Peerka?

Zejména v prvních dnech to byla opravdu výzva, protože jsme si osahávali situaci a hledali vlastní limity a hranice. Velká výhoda je, že jsme mezi sebou velice otevření a vzájemně podporující. Když na někom bylo poznat, že mu nějaká intervence neudělala dobře nebo že je třeba po dvou týdnech takto intenzivního trávení času moc unavený, otevřeli jsme to skupinově a shodli jsme se na tom, že by bylo dobré, aby si dal na nějaký čas pauzu. Zároveň jsme pořádali celou řadu společných odpočinkových akcí, šli jsme třeba někam posedět, což se nám jako vlastní psychohygienu během ledna a února osvědčilo asi nejvíce. Dělalí jsme společné supervize a průběžné plánování toho, na co v danou chvíli máme a nemáme sílu a co bychom chtěli dělat.

Na fakultě jste pak nabízeli pomoc během celého letního semestru. Jak vypadala, proměňovala se nějak?

Čím více jsme se vzdalovali události, tím víc jsme pozorovali, že se mění i témata, se kterými za námi studenti přicházejí, začala se objevovat i například čistě studijní témata nebo ta týkající se rodinných problémů případně jiných psychologicko-psychiatrických obtíží, které si jedinci zažívali. V důsledku této zkušenosti cítíme, že do budoucna bude potřeba naše zaměření transformovat.

Plánuje spolek Peerko poskytovat svoje služby i nadále?

Rádi bychom Peerko udrželi v chodu. Jak přesně bude vypadat naše pomoc v nadcházejícím akademickém roce, nyní promýšlíme. Stejně jako v letním semestru je prioritou vycházet vstříc potřebám a těm uzpůsobovat nabídku. Přemýšleli jsme například o edukačních akcích a workshopech zaměřených na zvyšování resilience (odolnosti) nebo na mindfulness a relaxační techniky. Krizová intervence a peer support bude mít na univerzitě vždy místo.

Co je to peer podpora?

- Jedná se o způsob pomoci a podpory poskytovaný lidmi ve stejné nebo podobné situaci, kteří sdílejí podobné zkušenosti nebo problémy.
- „Peeři“ se mohou podělit o své zkušenosti a rady, poskytovat porozumění, emocionální podporu, sdílet užitečné informace nebo tipy a nabídnout povzbuzení a naději.
- Tato podpora může pomoci snížit pocit osamělosti spojený s určitými situacemi nebo problémy.
- Příkladem peer podpory jsou i různá fóra a skupiny pro lidi se stejnou životní zkušeností.

Zdroj: Studentská psychologická pomoc Peerko

Pro ty, kteří se obětmi cítí, tu jsme **pořád**

Hned po 21. prosinci 2023 sestavili osmičlenný tým, který pojmenovali Univerzita a který nabídl pomocnou ruku všem obětem tragédie. Vede ho Jana Mottlová, vedoucí pražského střediska Probační a mediační služby. Absolventka Pedagogické fakulty UK a dnes také vyučující na Husitské teologické fakultě UK se s událostmi vyrovnává i jako člověk, kterému je prostředí tragédie osobně blízké. „Musíme si začít více všimnout lidí, kteří volají o pomoc, trpících, nevyslyšených, protože když budou frustrováni, může to vést až k takové události, jaká se stala v prosinci,“ říká.

TEXT Helena Zdráhalová FOTO Michal Novotný

54

Jaké jsou úkoly Probační a mediační služby?

Naším primárním zaměřením je práce s pachatelci a oběťmi trestných činů. Cílem je zapojit oběti do řešení situace, aby mohly projevit svoje pocity, nároky a potřeby. Věnujeme se také práci s lidmi, kterým byl uložen alternativní trest. Jsme bezplatná služba působící po celé republice a spadáme pod ministerstvo spravedlnosti.

Pomáhali jste i obětem a pozůstalým po tragédii z 21. prosince. Jak konkrétně?

Ze začátku to vypadalo, že budeme pracovat hlavně s pozůstalými. Obětí je ale celá řada a pomoc potřebují neustále. Pozůstalým jsme nabízeli doprovázení do 4. patra na FF UK. Dělal jsem to já s mou kolegyní, obě máme výcvik krizové intervence. Okamžik, kdy rodič vidí místo, kde zemřelo jeho dítě nebo kde bylo postřeleno, je pro něj velmi náročný. Někteří rodiče to ale potřebovali podstoupit a potřebovali také tento prožitek sdílet, proto jsme tam byli s nimi.

Nabízíme také mediaci, tedy zprostředkování řešení konfliktu. Hledali jsme nebo stále hledáme cestu k dohodě mezi pozůstalými rodiči, kteří spo-

lečně nevychovali své dítě a byly mezi nimi třeba nějaké spory. Někteří pozůstalí se na nás obraceli i s otázkami týkajícími se trestního řízení. Chtěli vědět, na co mají právo, co bude následovat, kdy budou moci nahlížet do spisu. Někteří měli otázky k vyšetřovacímu spisu, ale nechtěli ho celý procházet, protože některé věci nechtěli vidět, nebo se báli, že v něm uvidí něco, co vidět nechtějí.

Pozůstalým jsme také pomáhali s podáním žádosti o pomoc od ministerstva spravedlnosti, která je určená obětem trestných činů. S tím také souvisí to, že obětem pomáháme finanční dary, například od Nadačního fondu UK, i přijmout, což je pro některé z nich velmi těžké. Vnímají to jako naprosto neadekvátní. Naším úkolem je vysvětlit jim, že peníze jim mají pomoci překonat tu strašnou bolest, kterou cítí, a mají sloužit k tomu, aby naplnili sny a cíle, které sdíleli s tím, koho ztratili, nebo je využili k podpoře ostatních členů rodiny, třeba svých dalších dětí.

Pomáháte i zraněným?

Se zraněnými jsme udělali rozhovory, abychom zmapovali jejich dosavadní potřeby, léčby, kterými

prošli, operace, které podstoupili. Zjišťovali jsme, jaké měli v souvislosti s touto událostí ztráty na osobních věcech a jaké měli oni sami nebo jejich blízcí výdaje. Zajímalo nás, jakou využívají pomoc, a to nejenom fyzioterapeutickou a medicínskou, ale i psychologickou nebo psychiatrickou. Zmapovali jsme také budoucí vývoj a možné potřeby. Někteří ze zraněných budou mít doživotní následky. Toto mapování jsme navíc připravili kdykoliv zopakovat, bude-li třeba.

Vedle toho, že vedete pražské středisko Probační a mediační služby, přednášíte také na HTF UK. Jak přenést zkušenost z praxe v takto náročném oboru studujícím?

Moje předměty jsou zaměřené na sociální patologii, na vězeňství, na výkon alternativních trestů a obecně na probační a mediační službu. Studující učím orientovat se v odbornosti agend nebo jednotlivých specializací, učím i o přístupu k těm, o které chtějí pečovat. Není náhoda, že působím na HTF UK, protože tam se hlásí lidé, kteří si zvolili za svůj cíl pomáhat ostatním. Mým úkolem je naučit je pomáhat efektivně a tak, aby to neublížovalo jim samotným.

Se svými studenty jsem se potkala hned v prvním lednovém týdnu a okamžitě se ukázalo, že potřebují mluvit o tom, co se v prosinci stalo, čeho se bojí oni sami nebo jejich okolí. Chtěli vědět, co mohou dělat, jak mohou přispět k větší bezpečnosti. To vše je třeba s nimi řešit. Učím je, a to nesouvisí jenom s událostmi na FF UK, ale obecně, aby se nestyděli za emoce, které prožívají. Musí se mluvit o tom, že škola nikdy nebude naprosto bezpečná. Můžeme zavést různá opatření, bezpečnější vstupy

do škol apod., ale tím nezabráníme tomu, aby se takové věci děly. To není v našich silách. Musíme si začít více všimnout lidí, kteří volají o pomoc, trpících, nevyslyšených, protože když budou frustrováni, může to vést až k takové události, jaká se stala v prosinci.

Jaké jsou v souvislosti s událostmi na FF UK úkoly do budoucna pro Probační a mediační službu?

Rektorátu a celé univerzitě předáváme zkušenosti s vyhodnocováním rizik. To děláme v denní praxi u každého klienta. Stále připomínáme, že potřeba pomoci po prosincových událostech může nastat kdykoliv, nejen bezprostředně poté, co se staly, spouštěčem může být cokoliv a kdykoliv, třeba za dvacet let od události. Probační a mediační služba je tady pořád a po celé republice pro ty, kteří se obětmi cítí. Naším úkolem je vyslechnout všechny, kteří to potřebují, a to i s delším časovým odstupem, a pomoci jim najít třeba někoho dalšího, kdo jim bude moci konkrétně pomoci.

PhDr. Jana Mottlová, Ph.D.

Absolventka Pedagogické fakulty UK, kde se věnovala studiu oboru speciální pedagogika. V současné době je vedoucí krajské pobočky Probační a mediační služby v Praze. Vedle toho také přednáší na Husitské teologické fakultě UK a působí jako krizová interventka. Spolu se svým týmem se zapojila do pomoci obětem i zraněným po střelbě na FF UK 21. prosince 2023.

55

Léčitelé duší: Monty, Stella a Snow

Prestižní společenskovední fakulta má zajímavé „obyvatele“, některé nově. Ke studujícím a pracujícím přibyla i milá zvířata, která dokáží vykouzlit úsměvy a pohodu přítomných.

TEXT Marcela Uhlíková FOTO Martin Hudák

56

Do hlavní budovy na pražském Náměstí Jana Palacha se čilý ruch pomalu navrácí. Ještě před pár měsíci byste na chodbách Filozofické fakulty UK potkali jen studenty přicházející složit zkoušku. Mnozí z nich si ještě stihnou „odskočit pro štěstí“ – pohladit Montyho, Snow či Stelu – tedy čtyřnožce, jejichž přítomnost na fakultě pomáhá a ozdravuje účinněji než mnohý zázračný lék! Po letních prázdninách, s příchodem akademického roku, který život v téměř stoleté budově přenastaví do běžného pracovního modu, by měli opět rozdávat radost.

Jdeme tam, kde nás potřebují

Monty je čtyřletý valach plemene *minihorse*, jehož si chovatelka pořídila před necelým rokem; od dětství totiž miluje koně a jejím snem byl ranč plný koní. „Montyho mám pro ryzí radost, mou a mých blízkých. Společnost mu ve stáji dělá dalších sedm koní a mezi nimi i největší kámoš Picasso, další *shetlandák*. Přála jsem si mít koně, se kterým bych navštěvovala pacienty v nemocnicích, domovech seniorů, sociálních centrech a školách. Povedlo se; jdeme tam, kde nás chtějí a potřebují. Počátkem roku 2024 jsem „nás“ nabídl vedení FF UK,

a zájem byl oboustranný,“ prozrazuje chovatelka, zatímco její parták „nenápadně prohlíží“ odloženou tašku: co kdyby v ní bylo nějaká laskomina! Když není banán, Monty nepohrdne ani senem ze speciálního polštáře nebo se pokouší otevřít krabičku se sušenou zeleninou.

Na Fildě se Monty ke svým „běžným“ dovednostem naučil bravurně zvládat chůzi po schodech. Dnes už vše zvládá doslova levou zadní – a dojde si v podstatě sám, kam chce. Také umí otevírat šuplíky, což se naučil při návštěvách v nemocnici – najde tam často něco na zub. A umí pěkně loudit: třeba kyselé okurky ve fakultním bufetu. Monty je koník do nepohody, obdivuhodně klidný, zvědavý a přátelský. Jaký je jeho přínos? Na fakultě má „za úkol setkávání“ s kolejdoucími i se sedícími, studujícími či vyučujícími i náhodnými příchozími. Prostě: když mají zájem a nebojí se jej (nebo jen malinko), Monty jim položí hlavu do klína.

Čumákem k úsměvům

Pětiletá fenka *flat-coated* retrívra se jmenuje Stella, celým jménem Northern Star z Mokré Hory a má vlastně pořád dobrou náladu. A jakožto pes *canisterapeutický* pak dokáže lidem svou radost ze života předat. „Je to můj první pejsek v životě, coby štěně byla dost divoká. Věděla jsem, že tohle plemeno má dispoziční pro práci s lidmi. Časem dokonce začala dávat přednost kontaktu s lidmi před většinou psů, takže jsem si řekla, že s ní zkusím složit canisterapeutické zkoušky,“ svěčuje se Stellina současná majitelka.

Zadařilo se? „Pejsek by zkoušku udělal, ale vy rozhodně ne...“ tak zněla studená sprcha, již schytila na samém začátku. A tak se celé léto učila své svěřenkyni především rázně udělovat pokyny. „Stella zvládla zkoušky na jedničku a já jí to naštěstí nepokazila,“ směje se.

Stejně jako skoro všichni „flati“ je i Stella náramně mlsná: za kus párku nebo šunky si ji hnedle získáte. Ovšem není nad člověčí podrbaní! Na pověstné „získávání lidí“ má svůj figl: dokáže do každého (i do psí netykavky) strkat čumákem a dělat na něj *psí oči* tak dlouho, až si jej získá. A většinou i rozesměje. Stella již druhým rokem navštěvuje klienty pražského domova pro seniory, na akade-

Pes je zvířetem smečkovým, proto dokáže přesně rozpoznat nejslabší místo ve své skupině. Umí vyhodnotit, jak se chovat, aby tomu nejzranitelnějšímu dokázal pomoci.

mickou půdu se však prý snažila proniknout už dávno...

„Bydlíme totiž nedaleko a u fakulty je zastávka autobusu, kterým často jezdíváme na Petřín. Vždycky mě tahala za studenty, kteří obvykle klábosí a postávají před vchodem. Proto jsem se na jaře zkusila na FF UK zeptat, jestli tamní fenka Snow nepotřebuje psí kolegyni na výpomoc,“ vysvětluje majitelka. A rázem dodává: „Na studenty, pedagogy i zaměstnance fakulty se Stella evidentně těší. Tak moc, že i ve dnech volna je schopná na procházce odbočit a zatáhnout mne před hlavní vchod v naději, že půjdeme dovnitř.“ Totéž prý Stella dělala i o prázdninách. Že by se snad už nemohla dočkat začátku nového akademického roku?

Být součástí fakultní smečky

Zmíněná Snow, šestiletá fenka bernského salašnického psa, je psem zcela normálním, ovšem svými reakcemi dokáže překvapovat. Koná intuitivně; má klidnou a přátelskou povahu. Proto byla vybrána k „práci“ na fakultě; byla to ona, kdo tam v únoru jako první čtyřnožec roznášel (spolu s košíkem a v něm snow-kávou) i pocit bezpečí – vracela potřebnou radost.

„Pes je zvířetem smečkovým, proto dokáže přesně rozpoznat nejslabší místo ve své skupině. Umí vyhodnotit, jak se chovat, aby tomu nejzranitelnějšímu dokázal pomoci. Nemusíte jej učit nic speciálního, pouze ho seznámíte s lidmi, s nimiž hodláte vytvořit partnerství. Ostatní necháte na něm,“ vysvětluje žena, která se vyzná v lidské i zvířecí duši a Snow přivedla.

Fenka po příchodu na FF UK rychle pochopila, že se stala součástí místní smečky: „Od prvního dne věděla, jak se chovat. Má tu naprosto volné pole působení. Kudy se po chodbě vydá – zda třeba nahledne do studovny, knihovny či kabinetu – je na jejím rozhodnutí. Prostředí má už dokonale zmapováno,“ líčí. Zvířecí znalkyně je pro svěřenku oporou, bezpečným bodem. „Jsem tu od toho, aby se Snow nenaladila na blbou frekvenci. Poznám, když už potřebuje mít klid,“ vysvětluje. Psí empatii a lásku Snow uplatňuje – podobně jako její dva zvířecí partáci – i při návštěvách zdravotnických zařízení a terapiích. Chová se tam prý stejně jako třeba na procházce u rybníku: „Lidé se domnívají, že canisterapeutický pes musí mít zvláštní výcvik. Nemusí. Stačí když umí poslouchat, ale musí na to mít povahu, klidnou a přátelskou.“ Snow má sama radost. „Stala se tu součástí party. Dobře zapadla a dělá něco, co má úspěch a lidi se radují – je to zkrátka stejné jako u lidí,“ hodnotí aktivitu psovodka.

57

Když se na chodbách potkají Snow s Montym a Stellou, společně se rozhodují, kam se vydají, na koho se zaměří, komu udělají radost. „Je to to nejlepší, co pro nás mohla fakulta udělat. Obě fenky spolu s poníkem dokážou skvěle zvednout náladu. Mně osobně jejich přítomnost pomáhá,“ přízná blondýnka, zatímco si jde „kámoše“ pohladit.

Pieta vyjádřená hudbou

Dva skladatelé, dvě skladby. Martina Vídenová, doktorandka z Ústavu hudební vědy FF UK, a skladatel Miroslav Tóth společně připravují hudební projekt Rok poté. Uctít jím chtějí památku obětí tragédie z Filozofické fakulty UK. Díla obou autorů zazní v den ročního výročí události, 21. prosince 2024, v pražském kostele Nejsvětějšího Salvátora.

TEXT Ondřej Dufek FOTO Josef Hejný, Dagmar Hujerová

Martina Vídenová na Filozofické fakultě UK absolvovala obor Hudební věda a dnes tam pokračuje v doktorském studiu na Ústavu hudební vědy. Ústav sídlí ve 4. patře hlavní budovy FF UK na náměstí Jana Palacha, kde se neštěstí loni v prosinci odehrálo, jeho ředitelka Lenka Hlávková se stala jednou z obětí. Martina Vídenová, silně otřesená touto událostí, začala pracovat na hudebním díle, které se rozhodla věnovat obětem tragédie.

„K myšlence složit skladbu pro oběti tragédie mě přivedla potřeba uctít památku obětí, vyjádřit soucit pozůstalým, a také v tomto směru podobná zkušenost. V minulosti jsem napsala rekviem za portugalské lesy a skladbu věnovala obětem rozsáhlého lesního požáru, který propukl v roce 2017 v oblasti Pedrógão Grande,“ vysvětluje doktorandka.

Její specializací však není skladba, proto dílo konzultuje se skladatelem Miroslavem Tóthem, který nezávisle na ní pracuje na vlastní skladbě také věnované obětem prosincové střelby. „Bez jeho podpory bych odvahu pustit se do tak náročného úkolu zřejmě nenašla. Postupně tak vznikl náš společný projekt *Rok poté*. Rozhodli jsme se, že přímo v den prvního výročí tragédie uspořádáme koncert v kostele Nejsvětějšího

Salvátora, na kterém zazní obě naše skladby,“ upozorňuje Martina Vídenová.

Tvorbu obou autorů pojí aktivistický přesah. Ve svých skladbách reflektují společensko-politické otázky a environmentální problémy. Martina Vídenová přibližuje své dílo jako minimalistickou skladbu pro sbor, smyčcový kvartet a několik kontrabasů. „Ač jde o hudební dílo, které vzniká za účelem uctění památky obětí, nejedná se o tradiční rekviem, se kterým se setkáváme v religiozním, liturgickém kontextu. Autorkou textu k této skladbě je Dominika Moravčíková, spisovatelka a doktorandka působící na naší katedře. Chtěla jsem spolupracovat s někým, kdo má k naší fakultě či některé z obětí bližší vztah,“ popisuje doktorandka.

Miroslav Tóth napsal skladbu na míru pro renomované smyčcové kvarteto *Dystopic Requiem Quartet*. „Skladba je jasným vyjádřením a přáním nejen mým, ale i kvarteta hráčů, aby se na oběti nezapomnělo a aby vznikla příležitost se na chvíli zastavit. Samotná skladba bude mít kromě obsazení smyčcového kvarteta a ambisonické elektroniky speciální část vyčleněnou pro simultánní tlumočníky, kde se tok hudby na chvíli zastaví a do ticha budou do znakového

Miroslav Tóth je skladatel, saxofonista a zvukový designér. Vystudoval doktorský obor Skladba a teorie skladby na HAMU. Napsal několik oper a hudbu do řady dokumentárních a hraných filmů. Je autorem skladby *Kvarteto prodloužených chapadel* pro soubor *Kronos Quartet*, kterou věnoval památce Jána Kuciaka a Martiny Kušnírové.

Martina Vídenová je muzikoložka a skladatelka, absolventka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, kde v současné době působí jako doktorandka Ústavu hudební vědy.

jazyka přetlumočeny tři věty pro oběti, na kterých budu pracovat s Dominikou Moravčíkovou,“ podotýká autor a připomíná tak, že mezi oběťmi a zraněnými byla řada lidí spjatých se studiem jazyků a komunikace neslyšících.

Koncertní projekt se začal rozšiřovat také o další aktivity. Jeho součástí bude veřejná sbírka na podporu vzdělávacího programu *Všech pět pohromadě*,

který se zaměřuje na duševní gramotnost a sociální a emoční učení. Vytvořila ho pracovní skupina Duševní zdraví dětí a adolescentů v rámci Národního ústavu duševního zdraví. „Touto cestou chceme podpořit diskusi o potřebě věnovat se více duševnímu zdraví dětí a mladých lidí. Prokazatelně se zvyšuje počet duševních problémů i sebevražedných sklonů již v tomto věku. Prevence je

nedostatečná. Je třeba takové problémy podchytit včas, využívat k tomu prostředí vzdělávacích institucí. Proto jsme si vybrali právě vzdělávací program *Všech pět pohromadě*, který je zaměřen na zvyšování duševní gramotnosti na školách,“ dodává Martina Vídenová a vyzývá tak k podpoře projektu, který se přesně v den ročního výročí uskuteční v pražském kostele Nejsvětějšího Salvátora.

Vzpomínka utkaná z nitek

Solidarita, kterou vyvolala tragédie na Filozofické fakultě UK, má mnoho podob. V hlavní fakultní budově je nyní k vidění tapiserie reflektující prosincové události z dílny kanadské umělkyně českého původu Zuzany Vacek.

TEXT Michal Otáhal, Štěpánka Zelenková Semecká FOTO Martin Hundák

Obraz nazvaný *Tragická střelba na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy 21. prosince 2023* výtvarnice zapůjčila Filozofické fakultě UK do konce roku 2024. Tapiserie je vystavena v hlavní budově FF UK jako projev sounáležitosti s fakultní komunitou, zaměstnanci, zaměstnankyněmi a studujícími. „Toto dílo je pro nás nejen připomínkou bolestivé události, ale především svědectvím o síle a jednotě naší komunity,“ děkuje proděkanka pro vnější vztahy a další vzdělávání Michaela Slussareff.

Obraz byl původně součástí výstavy tapiserií Zuzany Vacek *Fragile Strings of*

Freedom / Tenké nitky svobody, která se koncem srpna a na začátku září konala v prostorách Senátu Parlamentu ČR. „To, co se stalo na Filozofické fakultě, byl pro mě obrovský šok, v Česku jsem to nečekala. Obraz je pocta lidem, kteří tam zemřeli, a jejich rodinám,“ vyznává se Zuzana Vacek.

Výtvarnice žijící v kanadském Vancouveru již od mládí ve svém uměleckém bádání vychází z pražského kulturního bohatství a vášně pro hudbu, témat, která ji inspirují až do dnešní doby. Její umělecká cesta začala formálním vzděláním ve výtvarném umění zaměřeném na

textilní tvorbu, které jí dalo solidní základy malby, kresby a znalosti textilních technik.

Její tapiserie představují silný odraz současných problémů, jako jsou sociální politika a vliv médií, a zahrnují techniky tradičních quiltů, které reflektují dobovou citlivost. „Skrze své tapiserie se snažím zachytit složitost našeho současného světa. Každý steh, každá nitka, vrstva látky, je komentářem k sociálním a politickým problémům, které formují naše životy,“ popsala pro svou výstavu tapiserií v senátu vlastní tvorbu Zuzana Vacek.

Jedinečná zpráva o uzdravování

Zlo, které 21. prosince zasáhlo univerzitu a celou společnost, způsobilo mnoha lidem obrovský zármutek, vyvolalo ale také vlnu lidské souměřitosti a laskavosti. A právě o ní teď točí absolventka UK, režisérka Markéta Oddfish Nešlehová dokumentární film s pracovním názvem *Cesta k uzdravení*.

TEXT Helena Zdráhalová
FOTO Markéta Oddfish Nešlehová

Proč jste se rozhodla o tragédii na FF UK natočit dokumentární film?

Zajímají mě možnosti lidské psychiky a jejího příklonu k pozitivnímu nastavení. Jedenadvacátý prosinec ukázal zlo. Mým cílem je ukázat, že i přes to, co se stalo, dokáže znovu vypučet něco nového, vyrůst na spáleništi nová rostlina, symbolický kakost. Chci ukázat, že zlo nemůže nikdy zvítězit. To je hlavní leitmotiv filmu.

Mluvíme o čtrnácti obětech, ve skutečnosti jich je ale daleko víc, i když na té sekundární nebo terciární úrovni. Tisícovky lidí byly přímo zasaženy, tragédie ovlivnila celou společnost. Chtěla jsem natočit film, který by byl jednou z takových léčivých pilulek na cestě k uzdravení jak univerzity, tak celé společnosti, která se s takovou hrůzou v novodobých dějinách ještě nesetkala.

Můj dokument přináší zprávu o tom, jak hluboká a pevná může být lidská souměřitost a laskavost. Podhoubí na fakultě, na rektorátu a na celé univerzitě tomu výrazně nahrálo. Když jsem viděla ty ženy v čele, a to, jak jsou ryzí, a jak soucitné a laskavé prostředí na univerzitě je, říkala jsem si, že chci být u toho, když se univerzita a pozůstalí budou léčit, protože to může přinést jedinečnou zprávu o uzdravování.

Dalším mým důvodem k natočení dokumentu bylo přesvědčení, že se na událost a na oběti nesmí zapomenout. Měl by to být film pozůstalých, kteří by měli mít možnost sdílet svoje pocity.

Kdo se ve vašem dokumentu objeví, koho jste při jeho natáčení oslovila?

Můj dokument sleduje několik dějových linek. Chtěla jsem se účastnit toho, jak se mění atmosféra a energie na fakultě. Sleduji vznik Tichého místa, jeho proměny a to, jak tam přibývají vzkazy a jak silný smysl to místo vůbec má.

Druhá dějová linie sleduje cestu pietního kamene na náměstí Jana Palacha. Zdálo se mi důležité odvyprávět celý ten příběh od vzniku samotné myšlenky až po neopracovanost památníku a jeho symboliku.

Začala jsem také sledovat paní děkanku a paní rektorku při běžných činnostech a zároveň při zdolávání těžkostí, které na ně s touto událostí dopadly. Ony nemají žádný záchranný tým krizových interventů, který by si sedl na jejich místa a řídil by krizově fakultu a univerzitu. Tohle všechno musely zvládnout tyto ženy v čele, včetně Lenky Henebergové z kolegia rektorky a proděkanky FF UK Andrey Hudákové.

Pak jsem si moc přála, aby se v dokumentu objevili i rodiče obětí a aby se mnou sdíleli svoje myšlenky. Nyní jsem v kontaktu se šesti rodinami, které chtěly sdílet alespoň střípek ze vzpomínek nebo z uzdravného procesu po úmrtí svých nejbližších.

Byla bych ráda, aby ve filmu byla i duchovní rovina. Měl by se tam objevit katolický kněz Marek Orko Vácha, kterého se budu ptát na to, kde člověk může po takové události vzít sílu.

Sama jste absolventkou UK. Není to tedy pro vás příliš osobní téma? Jak si udržujete profesionální odstup od tak tragické události?

Ale tahle tragédie je osobní téma pro každého z nás: každý z nás chodil do nějaké školy, každý z nás se v ní cítil v bezpečí. Rovinu osobního doteku vnímám už v tom, že tohle se mohlo stát kdekoliv a komukoli. Všechny oběti navíc byly výjimeční lidé, s životními cíli, s mnoha ideály i talenty... i tím jsem zasažena. A navíc – když chcete natočit dokument, který se diváka dotkne, musí se pro vás natáčení stát osobní věcí, prostě se do něj vložíte, fandíte svým milovaným „hrdinům“, vciťujete se do nich, jdete s nimi kus cesty, přemýšlíte o nich, pšete si s nimi, vyvine se mezi vámi pouto. Nejen oni vám, ale i vy jim se otevíráte, vzájemně si předáváte, co je v ten okamžik třeba. Film je osobní.

A pokud jde o Univerzitu Karlovu, zvlášť teď jsem hrdá, že jsem v Karolinu dostala magisterský diplom.

Kdy dokument uvidíme? V jaké fázi výroby je teď, na konci srpna?

Dokument uvidíte v České televizi 17. prosince. Chystám se teď do střížny, abych si srovnala, co

Markéta Oddfish Nešlehová je praktikující buddhistka. Meditace a duchovní praxe jí dodávají sílu, aby se ve své tvorbě mohla věnovat i emočně velmi náročným tématům.

Mgr. Markéta Oddfish Nešlehová
Absolventka tehdejší Fakulty žurnalistiky UK. Od zpravodajství a publicistiky, kterým se věnovala v různých tuzemských denících a magazínech, se později přesunula k režii a scenáristice. Je autorkou řady dokumentárních filmů. Zajímá se o romskou či etnickou problematiku a o třetí svět. Pro Českou televizi točí cyklus *13. komnata*. Letos ČT uvedla mj. její dokument o problematice vysokoškolského bydlení *Bez peněz na vysokou nelez*. Režirovala také několik videoklipů a hudebních DVD či populární pořad *Noc s Andělem*. V roce 2008 získala cenu Anděl za DVD *Live & Life Blue Effect*.

všechno už mám natočené. Jsem zhruba v poločase natáčení, strašně ráda bych zastihla ještě nový akademický rok, nový start. Chtěla bych popsat, kam se fakulta a celá univerzita od prosince posunuly. Posledním natáčecím dnem pro mě bude začátek listopadu, kdy se bude ve Strakonických křtít sbírka básní Lucie Fríbertové, která je jednou z obětí. Její rodiče se rozhodli vydat v nakladatelství Práh sbírku jejích veršů. To by měla být taková tečka dokumentu.

Každou vteřinu natáčení myslím na to, abych celý příběh odvyprávěla maximálně citlivě a pravdivě a s ohledem na všechny, kteří v něm figurují, i když už se na nás dívají odjinud.

Antologie s třemi R

62

Vyučující David Vichnar a student Tomáš Hercík působí na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, ale dohromady je dala až tragická událost z odpoledne 21. prosince 2023, kdy byli oba v budově. Otřesný zážitek oběma vnukl nápad sepsat nejen své vzpomínky do chystané publikace.

TEXT Jiří Novák FOTO Michal Novotný

Jak vznikl nápad sestavit o tragédii na FF UK antologii?

DV: Patřím mezi organizátory každoroční přehlídky umělecké tvorby Prague Microfestival a na sociálních sítích mám spoustu známých básníků, kteří přestože ve většině případů nebyli té tragédii přítomni, tak měli a mají k Filozofické fakultě vztah, určitým způsobem se proto spontánně vypisovali z onoho traumatu: začaly vznikat básně a příležitostné texty o tom, co se v jejich nitru odehrává. U nás na anglistice proběhl také workshop, kde se studenti na to téma mohli „vypsat“ formou básně nebo prozaického textu.

Začali jsme proto všechny tyto texty dávat dohromady a v lednu jsme pak společně s Tomášem vystoupili v podcastu serveru Seznam Zprávy, kde jsme oznámili záměr připravit antologii.

Koncepce byla tedy v počátcích taková, že tam budou reflexe lidí, kteří mají s fakul-

tou něco společného a vzpomínky lidí, kteří u tragédie byli přítomni?

DV: My jsme to koncipovali jako tři R: reflexe (texty úvahové, esejistické, neliterární), reportáže/reporty (texty lidí, kteří se v době tragédie ocitli uvnitř budovy), a reminiscence (vzpomínky pozůstalých).

Pokud se zaměřím na reportáže, jaké byly první reakce oslovených?

TH: Různorodé. Když jsme s kolegou Vichnarem oznámili záměr sestavit antologii, tak byly spíše opatrné, přece jen to pro ně bylo ještě příliš čerstvé trauma. Ale postupem času se řada lidí ozvala s tím, že by rádi přispěli, aby například osvětlili ostatním to, co zažili a viděli, a zároveň se z toho určitou formou vlastní terapie sami vypsal. Pak byla skupina lidí, kteří chtěli ještě více času s tím, že se ozvou v budoucnu, a samozřejmě byli i lidé, kteří rovnou sdělili, že se na tom podílet nechtějí.

Nechávali jsme všem svobodnou volbu. Někdo se postupem času rozmyslel a sám se ozval, stalo se i naopak, že nakonec přispět odmítli, ačkoliv původně chtěli. Obdržel jsem i dlouhé slohové práce vzpomínek, ovšem se zamítavým stanoviskem k publikaci.

DV: Naším záměrem určitě není lidi retraumatizovat a připomínat hrůzy toho dne, ale připadalo nám vhodné optat se přímých svědků té události. Například paní docentka Daniela Tinková z Ústavu českých dějin nám ještě přes vánoční svátky zaslala takovou jakoby svodku, kde minutu po minutě popsal to, jak to šílené odpoledne prožívala a co se v budově z jejího pohledu dělo. A i tyto vzpomínky nás svou silou a autentičností přesvědčily o tom, že by v antologii neměly chybět. A to i s ohledem na různé konspirační teorie, které se po události v některých médiích objevily.

Jaké bylo pro vás osobně se po takovém zážitku vrátit do budovy FF UK?

DV: Já jsem tu minulý semestr nemusel být denně, ale byl jsem v kontaktu s několika svými studenty, kterých jsem se na to samozřejmě vyptával. A převládá v nich takový zvláštní pocit – v podstatě je to stejné jako předtím, ale přitom je něco trochu jinak. Například takový detail, jako když někdo přijde později do semináře a bez zaklepání vstoupí do dveří – v tu chvíli v člověku najednou jaksi hrkne, což se dříve nestávalo... Něco jsme tu zkrátka prožili, odžili, a nějak se s tím teď musíme popasovat.

TH: Se spolužáky z historie jsme si o tom na prvním semináři po obnovení výuky povídali, i někteří vyučující se mě vyptávali na zážitky, tak jsem se jim to snažil bez nějakých nepříjemných detailů převyprávět. Pak už jsme o tom na hodinách nemluvíli,

Antologii primárně nechceme tisknout, ale chceme ji vydat jako volně stahovatelné PDF, spíše takový e-book, který fakulta přislíbila šířit na svých webových stránkách. Samozřejmě zadarmo, v úvahu připadá nějaký dobrovolný příspěvek, který by šel na konto obětem.

spíše jednotlivě než ve skupinách. Jednotlivci byli otevřenější a tázavější, možná tam hrál roli určitý stud nebo ohleduplnost.

V jaké fázi nyní antologie je a v jaké formě vyjde?

DV: Příspěvky se nám scházely v takových různých vlnách podle toho, jak se o našem záměru lidé dozvěděli. Hodně textů přišlo v lednu a únoru, kdy jsme také sbírali příspěvky ze sociálních sítí. Další, především reporty, máme přislíbené po létě. Musíme přiznat, že někteří přímí svědci se k sepsování úplně nemají a my je do toho nechceme tlačit. Je logické, že potřebují čas se z toho sebrat a vzpamatovat. Počítáme s tím, že to sepišou až v září, kdy už třeba ty vzpomínky nebudou tak syrové a čerstvé, ale zase to nabyde jiné kvality. Už to budou moci nějak zreflektovat i třeba ve světle nových informací.

Antologii primárně nechceme tisknout, ale chceme ji vydat jako volně stahovatelné PDF, spíše takový e-book, který fakulta přislíbila šířit na svých webových stránkách. Samozřejmě zadarmo, v úvahu připadá nějaký dobrovolný příspěvek, který by šel na konto obětem. My se rozhodně nesnažíme na této tragédii zviditelnit, natož z ní vytřískat jakýkoli kapitál. Přidanou hodnotou antologie bude i anglický překlad, protože je nesporné, že tato událost vzbudila bohužel i celosvětový ohlas.

63

22. 12. & 23. 12. 2023 Lidé den po tragédii na FF UK přinášeli a zapalovali svíčky u brány Karolína a před budovou Filozofické fakulty na Palachově náměstí.

Obrazem

64

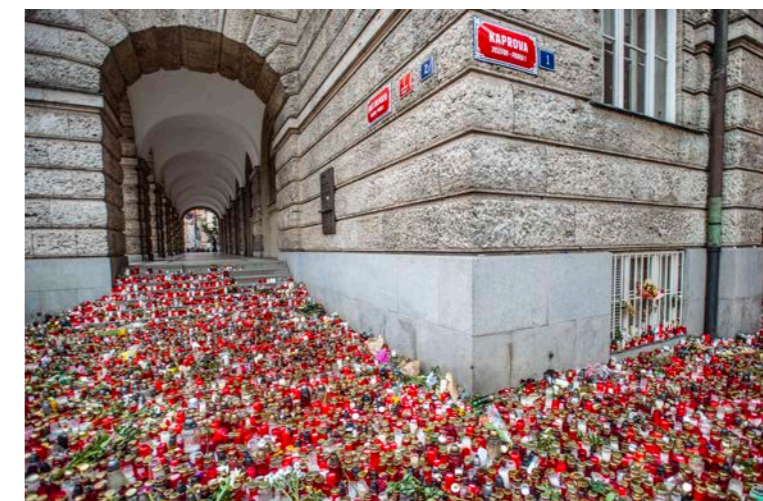

23. 12. 2023 Requiem v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze.

65

4. 1. 2024 Pietní průvod, symbolické obětí fakulty a zapálení ohně na náměstí Jana Palacha. Tímto tichým setkáním několika tisíc lidí odstartoval Měsíc pro fakultu.

21. 1. 2024 Měsíc po tragédii se poprvé do hlavní budovy FF UK vrátili studující i vyučující, konaly se krátké přednášky i výměna knih. Na doporučení psychologů se takto postupně do budovy navrátil akademický život a posílily vazby komunity.

březen & duben 2024 Památku obětí tragédie uctila i řada světových státníků. Květiny u budovy Filozofické fakulty položili francouzský prezident Emmanuel Macron (5. 3.), dosluhující prezidentka Slovenska Zuzana Čaputová (18. 3.) nebo prezident Německa Frank-Walter Steinmeier (29. 4.).

leden 2024 Vosk z tisíců svíček zapálených za oběti tragédie se postupně měnil v dočasnou pietní instalaci Společná krajina. Odlévání se zúčastnil i prezident Petr Pavel.

30. 1. 2024 Zakoření pietního ohně

5. 3. 2024 V Karolinu se uskutečnila přednáška „Akademická obec zraněná, ale ne zlomená“ určená všem členům akademické obce. Společně se přednášející i posluchači věnovali tématu podpory a vyrovnávání se s prosincovou událostí na Filozofické fakultě.

18. 6. 2024 Tragédie nejvíce zasáhla studenty oboru čeština v komunikaci neslyšících, který zakládala profesorka Alena Macurová. V tento den jí byla udělena emeritní profesura.

24. 5. 2024 Část vyučujících se vrátila do svých pracoven ve 4. patře hlavní budovy Filozofické fakulty. V nejzasazenějším křídle vzniklo Tiché místo – dvě místnosti a chodba mezi nimi přechodně věnované pietě. Předělem mezi obnovou a návratem se stal obřad s vodou jako živlem a posouvá tak vztahování se k tragické události do nové fáze v návaznosti na oheň, který plál na náměstí Jana Palacha během Měsíce pro fakultu.

Tiché místo je přístupné ve všední dny od 9 do 18 hodin a je primárně určeno vzpomínkám zasazených, tedy rodin obětí, zraněných, zaměstnanců a akademické obce FF UK. Spojující chodba je opatřena lístky, tužkami a zavěšenými plátny, kam lze připevňovat vzkazy. V chodbě je umístěno čtrnáct kamenů za kolegyně a kolegy, které fakultní akademická obec ztratila.

leden 2024
V prvním patře budovy Filozofické fakulty je instalován osvětlený objekt s papírovými květy kakostu, který vznikl pod vedením oborů čeština v komunikaci neslyšících a jazyky a komunikace neslyšících ve spolupráci s umělci. Kakost český po požáru jako první vyrůstá na vzniklém spáleníšti a představuje metaforu obnovy akademického života na FF UK. Detaily instalace jsme použili na předsádky tohoto čísla magazínu.

21. 6. 2024 Půl roku od tragické události Univerzita Karlova představila Centrum resilience, jehož cílem je posilovat odolnost studujících, vyučujících a všech zaměstnanců a zaměstnankyň. Více na straně 38.

21. 6. 2024 Na náměstí Jana Palacha byl představen dočasný pietní objekt, surový monolit z pískovce, který bude pozůstalým, akademické obci a veřejnosti k dispozici do doby, než vznikne stálá připomínka obětí tragédie. Kámen je co nejméně opracovaný a po domluvě s pozůstalými se v čase může proměňovat.

26. 6. 2024 Pět dní po odhalení obelisku coby pietního místa před budovou FF UK se památce obětem uklonil nový prezident Slovenské republiky Peter Pellegrini.

15.–19. 7. 2024 Obnovu akademického života na FF UK také v mezinárodním hledisku potvrdil i Mezinárodní kongres pro studium dětského jazyka. Organizátoři věnovali FF UK kondolenční kytky, která byla po dobu celé konference vystavena v aule hlavní budovy.

Šance na příchod **dobra** je vždy přítomná

Míra násilí, které ve čtvrtek 21. prosince 2023 ochromilo život Univerzity Karlovy, šokovala celou společnost. O tragické události na Filozofické fakultě UK informovala evropská i světová média. Hluboký smutek a pocity zmaru a beznaděje se dotkly všech...

TEXT Marcela Uhlíková FOTO Vladimír Šigut

Prostranství před Karolinem, do onoho okamžiku předvánočně naladěné, se během krátké chvíle proměnilo v pietní místo. Lidé sem přicházeli v tichu pobýt, zapálit svíčku či položit květinu a uctít památku životů, jež jsme během tragických událostí ztratili.

Vlna solidarity, která zaplavila univerzitu, její komunitu a všechny zasažené rodiny, byla nezměrná. Kromě konkrétní pomoci se již během prvních hodin po tragédii začaly scházet v Nadačním fondu UK prostředky na podporu zasažených. I ti, kteří neměli jinou praktickou možnost, jak pomoci, svým darem vyjadřovali soudržnost a podporu. Během prvních dvou dnů poslaly instituce a firmy – české i zahraniční – spolu se soukromými dárci na účet Nadačního fondu UK téměř dvě desítky milionů korun. Pocit sounáležitosti ze strany veřejnosti neustával, naopak, den po dni narůstal.

Pomoc poslalo nakonec více než šedesát tisíc dárců a na účtu Nadačního fondu UK se tak sešlo celkem 87 milionů korun (částka platná k datu uzavěrky tohoto čísla). Všem dárcům opakovaně děkovala i rektorka Univerzity Karlovy Milena Králíčková: „Pozůstalé rodiny nezůstanou v bolestech samy. I když se člověk v životě setká s velkým zlem, šance na příchod dobra je vždy přítomná.“

Do obnovy akademického života se postupně zapojilo mnoho dobrovolníků z řad studujících i široké veřejnosti. Ruce k dílu přiložili nejen lidé spjatí s Filozofickou fakultou UK, rektoriátem či ostatními fakultami univerzity, ale nezištně pomáhali i další.

Konali tak s jedinou společnou myšlenkou: překonat pocit bezmoci a pokusit se najít cestu z důsledků bezprecedentní tragédie. Paradoxně to bylo

právě zlo, jež probudilo k činu enormní dobro. Jak připomněla paní rektorka ve svém úvodním slovu: „Právě tam, kde se rozmnoží nenávisť, tam se v míře daleko štedřejší rozmnoží i láska.“

Lidé na ty, jež tu s námi již nemohou být, nezapomínají. Během několika měsíců od tragédie se na jejich památku odehrál sportovní memoriál, vyjde sbírka autorských básní z pera jedné ze zesnulých a uskutečnil se první ročník vzpomínkového výstupu na Sněžku. Vzpomínku na ně neseme dál.

„Na světě není nic bolestivějšího než ztráta nejbližšího člověka. Obrovská vlna solidarity, která se vznesla v souvislosti s tragickou událostí, nemůže vymazat bolest z našich srdcí. Pomáhá však znovu uvěřit, že dobra je ve světě víc než zla,“ popsal své pocity jeden z pozůstalých.

Univerzita Karlova vyjadřuje upřímné a hluboké poděkování všem podporovatelům, dárcům, jednotlivcům i organizacím, kteří v těžkých chvílích po tragické události na Filozofické fakultě UK projevili svou solidaritu a podali pomocnou ruku. Vaše neocenitelná podpora, v jakékoliv formě, sehrála klíčovou roli při zvládnání následků této události a při zajištění péče o naši univerzitní komunitu. Vaše vstřícnost a ochota nám umožnila lépe čelit nečekané situaci a pokračovat v našem poslání s obnovenou silou a odhodláním.

Děkujeme vám za to, že jste v těchto těžkých chvílích stáli při nás!

21. prosince 2023 jsme ztratili čtrnáct neopakovatelných lidských příběhů, čtrnáct srdcí naplněných touhou pomáhat druhým. Jejich odkaz však žije dál. Na Evu, Jana, Ada, Lucii, Lenku, Kláru, Adama, Magdalenu, Sárku, Agátu, Anetu, Terezu, Elišku a Lucii nikdy nezapomeneme...

**Univerzita
Karlova**